

Regeringens proposition

1980/81:111

med förslag till besvärregler vid allmän fastighetstaxering, m. m.;

beslutad den 12 februari 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som här upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att en möjlighet införs för fastighetstaxeringsnämnd att mot ägarens vilja i vissa fall besiktiga en fastighet. Beslut om sådan besiktning föreslås fattas av länsrätt. Talan mot beslut om besiktning får enligt förslaget inte föras.

Vidare behandlas besvärregler vid allmän fastighetstaxering. Det föreslås att nuvarande regler skall behållas med i huvudsak oförändrat innehåll.

De nya reglerna föreslås bli tillämpliga första gången i fråga om 1981 års allmänna fastighetstaxering.

1 Förslag till**Lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)**

Härigenom föreskrivs i fråga om fastighetstaxeringslagen (1979:1152)

dels att nuvarande 18 kap. 30 § skall betecknas 18 kap. 41 §,

dels att 21 kap. skall ha nedan angivna lydelse.

dels att i lagen skall införas tolv nya paragrafer, 18 kap. 29–40 §§, samt tre nya kapitel, 22–24 kap., av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***18 kap.****29 §¹**

Fastighetstaxeringsnämnden får besiktiga fastighet även i annat fall än som avses i 8 §, om uppgift som behövs för att taxera en fastighet saknas eller det finns grundad anledning anta att uppgift som fastighetsägare lämnat är felaktig eller ofullständig. Besiktning får dock ske endast om tillförlitlig uppgift inte utan avsevärd olägenhet kan erhållas på annat sätt och uppgiften är av väsentlig betydelse för åsättande av en riktig taxering. I fråga om besiktning enligt denna paragraf gäller 30–40 §§.

30 §

Länsrätten i det län där fastigheten är belägen beslutar om besiktning på framställning av fastighetstaxeringsnämnden.

Mot beslut om besiktning får talan inte föras.

31 §

I beslut om besiktning skall redovisas vad denna skall avse. Om det finnes påkallat får även tid för besiktningen bestämmas.

Beslutet skall senast vid förrättning

¹ Förutvarande 18 kap. 29 § upphävd genom 1980:1087.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

för verkställighet mot bevis lämnas till fastighetsägaren och annan, hos vilken verkställighet sker. Kan beslutet inte överlämnas vid förrättningen skall det snarast därefter delges genom försorg av den som verkställt besiktningen.

32 §

Har fastighetstaxeringsnämnd gjort framställning om besiktning och behövs inte längre åtgärden skall nämnden genast anmäla detta till länsrätten.

33 §

Länsrätten skall omedelbart upphäva beslut om besiktning när anmälan enligt 32 § har skett.

34 §

Innan beslut om besiktning verkställs skall fastighetsägaren beredas tillfälle att inställa sig till förrättningen. Detsamma gäller nyttjanderätts-havare som berörs av åtgärden.

Kan den som avses i första stycket inte utan nämnvärt uppskov kallas till förrättningen eller inställa sig vid denna, får verkställighet ändå ske under förutsättning att särskilt tillkallat vittne är närvarande. Är den, hos vilken besiktning av bostadsutrymme skall ske, inte närvarande, får dock förrättningen genomföras endast om det kan antas att fastighetsägaren eller annan söker förhåla besiktningen eller att den av annat skäl kommer att försenas.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §

Fastighetsägaren och annan hos vilken verkställighet sker har rätt att tillkalla vittne. Förrättningen får dock inte i onödan uppehållas i väntan på att vittne skall inställa sig.

36 §

Besiktning skall verkställas så att den innebär minsta möjliga olägenhet för den som berörs av besiktningen. Skada får inte förorsakas på egendom. Lås och annan stängningsanordning får dock brytas.

37 §

Verkställighet av besiktning i bostadsutrymme får inte utan medgivande av den som berörs därav påbörjas mellan kl. 19 och kl. 8.

38 §

Fastighetstaxeringsnämndens ordförande, konsulent eller tjänsteman som biträder nämnden verkställer beslut om besiktning. Om det är påkallat får annan ledamot i nämnden närvara.

Åtgärd som avses i 36 § sista meningen skall verkställas av kronofogdemyndigheten.

39 §

Vid besiktning är fastighetsägaren skyldig att lämna de upplysningar som behövs för besiktningens verkställande samt att lämna tillträde till fastigheten och dess byggnader.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***40 §**

Angående verkställighet av beslut om besikning skall utfärdas bevis. Vad i 31 § andra stycket föreskrivs rörande beslut om besikning skall i tillämpliga delar gälla även bevis om verkställighet. Är den som skall erhålla bevis inte närvarande vid förrättningen, skall bevis lämnas även till någon som kan anses företräda honom, om sådan person är närvarande.

21 kap. Om besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut²**1 §³**

Besvär av ägare av fastighet skall ha inkommit senast den 15 september under taxeringsåret.

Kommuns besvär skall anföras före utgången av oktober månad under taxeringsåret.

Taxeringsintendent har rätt att anföras besvär intill utgången av november månad under taxeringsåret. Han skall inom samma tid ange yrkanden och grunder för besvärstalan, om inte med hänsyn till uredningens vidlyfthet eller andra synnerliga skäl länsrätten medger anstånd.

Inkommer besvär från ägare av fastighet efter den i första stycket angivna tiden men före utgången av november månad under taxeringsåret, får länsrätten pröva besvären om taxeringsintendenten helt eller delvis biträder besvären i sak.

Har länsrätten avgjort besvär över viss taxering, får besvär inte anföras

Talan mot fastighetstaxeringsnämnds beslut förs genom besvär hos länsrätten.

Besvär får anföras av ägare av den fastighet beslutet rör samt av vederbörande kommun och taxeringsintendent.

² Senaste lydelse 1980:149.

³ Senaste lydelse 1980:149.

Nuvarande lydelse

hos länsrätten rörande samma taxering.

Föreslagen lydelse

2 §

Har besvärshandlingarna sänts till annan länsrätt än den som har att pröva besvärerna, utgör detta inte hinder för målets prövning. Handlingarna skall då omedelbart översändas till den länsrätt som skall pröva besvärerna.

3 §

Besvär av ägare av fastighet skall ha inkommit senast den 15 september under taxeringsåret.

4 §

Kommuns besvär skall anföras före utgången av oktober månad under taxeringsåret.

5 §

Taxeringsintendent har rätt att anföras besvär intill utgången av november månad under taxeringsåret. Han skall inom samma tid ange yrkanden och grunder för besvärstalan, om inte med hänsyn till utredningens vidlyftighet eller andra synnerliga skäl länsrätten medger anstånd.

6 §

Inkommer besvär från ägare av fastighet efter den i 3 § angivna tiden men före utgången av november månad under taxeringsåret, får länsrätten pröva besvärerna om taxeringsintendenten helt eller delvis biträder besvärerna i sak.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Har länsrätten avgjort besvär över viss taxering, får besvär inte anföras hos länsrätten rörande samma taxering.

8 §

Vid prövning av mål om fastighetstaxering består länsrätten av en lagfaren domare, värderingstekniska ledamöter samt nämndemän som särskilt utsetts för att delta vid behandlingen av sådana mål.

Rätten är domför med en lagfaren domare och tre andra ledamöter, varav minst en värderingsteknisk ledamot och minst två nämndemän, om inte annat följer av 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. Fler än fyra ledamöter, utöver den lagfarne domaren, får inte tjänstgöra i rätten.

9 §

Värderingsteknisk ledamot i länsrätt skall vara myndig svensk medborgare och ha sakkunskap i fråga om fastighetsvärdering. Bland de värderingstekniska ledamöterna skall finnas företräd för sådan sakkunskap beträffande olika slag av fastigheter.

Bestämmelsen i 20 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar skall också tillämpas beträffande värderingsteknisk ledamot.

10 §

Nämndeman som avses i 8 § utses för tiden från och med den 1 juli det år, då allmän fastighetstaxering äger

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

rum, till och med den 30 juni det år då sådan taxering sker nästa gång.

Värderingsteknisk ledamot i länsrätt förordnas av regeringen för tid som sägs i första stycket.

22 kap. Om besvär över länsrätts och kammarrätts beslut**1 §**

Besvär över länsrätts beslut i mål om fastighetstaxering får, även om det ej följer av 33 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), anföras om länsrätten har ändrat fastighetens taxering utan att klaganden har yrkat sådan ändring.

2 §

Mot länsrätts beslut i fråga, som avses i 20 kap. 15 §, får talan inte föras.

3 §

Vid besvär över länsrätts beslut skall besvärshandlingen ha kommit in

om besvären har anförts av fastighetsägare, inom två månader från det han har fått del av det överklagade beslutet, samt

om besvären har anförts av taxeringsintendent eller kommun, inom två månader från den dag, då länsrätts beslut meddelades.

4 §

Vid prövning av mål om allmän fastighetstaxering består kammarrätt av tre lagfarna ledamöter samt två av de särskilda ledamöter som avses i 5 §. Utevaro av en av de särskilda ledamöterna hindrar dock inte att

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

mål avgörs om tre av kammarrättens ledamöter är ense om slutet.

Utan hinder av vad som sägs i första stycket får regeringen beträffande vissa grupper av ifrågavarande mål föreskriva, att bestämmelsen om att särskilda ledamöter skall delta vid målens prövning inte skall tillämpas.

5 §

Regeringen förordnar för högst fem år i sänder för varje kammarrätt minst nio, högst tjugo i praktiska värv förfarna personer med god kännedom om fastighetsförhållanden i allmänhet att efter kallelse inträda såsom ledamöter i kammarrätten vid handläggning av mål om allmän fastighetstaxering. Av dessa personer skall i fråga om varje kammarrätt minst tre äga kunskap beträffande värdering av skogsmark och växande skog, minst två beträffande värdering av vattenfallsfastighet, minst två beträffande värdering av jordbruksfastighet i övrigt och minst två beträffande värdering av annan fastighet i övrigt. Avgår sådan person under den tid, för vilken han har blivit utsedd, förordnar regeringen annan person i hans ställe.

Ledamot som här sägs skall vara myndig svensk medborgare. Han får inte vara i konkurstillstånd.

6 §

Regeringen meddelar närmare föreskrifter angående inkallande av de särskilda ledamöterna till tjänstgöring i kammarrätt samt angående ordnandet av kammarrätts arbete

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

med handläggning av mål om allmän fastighetstaxering och därmed sammanhängande frågor.

Särskild ledamot får för tid, under vilken han varit inkallad till tjänstgöring, ersättning av statsmedel enligt bestämmelser som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

7 §

Vid besvär över kammarrätts beslut i mål om allmän fastighetstaxering skall besvärshandlingen ha kommit in inom två månader från den dag då klaganden har fått del av beslutet.

23 kap. Om besvär i särskild ordning**1 §**

Har ägare av fastighet, som skall få underrättelse enligt 20 kap. 18 §, inte fått sådan underrättelse senast den 15 augusti under taxeringsåret, får ägaren anföra besvär intill utgången av året efter taxeringsåret.

2 §

Den som enligt 21 kap. 1 § får föra talan mot fastighetstaxeringsnämnds beslut får före utgången av femte året efter taxeringsåret anföra besvär,

1. om fastighet genom förbiseende inte har blivit taxerad,

2. om taxering har ägt rum av annan egendom än fastighet eller om värde har bestämts för egendom som avses i 7 kap. 16 §,

3. om fastighet har upptagits såsom skattepliktig fastän den är undantagen från skatteplikt, eller har

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

undantagits från skatteplikt, trots att så inte hade bort ske,

4. om fastighet eller del av fastighet har taxerats på mer än en ort eller eljest blivit dubbeltaxerad,

5. om taxeringsbeslut beträffande fastigheten har blivit oriktigt på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende,

6. om eljest sådana omständigheter föreligger, som bort föranleda väsentligt annorlunda taxering och särskilda skäl föreligger för prövning av besvären,

7. om underrättelse som avses i 20 kap. 14 eller 18 § har haft felaktigt innehåll.

3 §

Besvär enligt detta kapitel prövas av länsrätten. Har taxeringen prövats av länsrätten, skall kammarrätt pröva målet. Har taxeringen prövats av kammarrätt eller regeringsrätten, skall regeringsrätten pröva målet.

Regeringsrätten och kammarrätten får, om besvär enligt detta kapitel finnes böra upptas till prövning, förordna att målet skall upptas och vidare handläggas av länsrätt.

4 §

Anförs besvär i särskild ordning hos länsrätt, skall bestämmelserna i 21 kap. 2 § tillämpas.

24 kap. Övriga bestämmelser om besvär**1 §**

Besvärsrätt, som enligt 21–23 kap. gäller för ägare av fastighet, tillkommer den som vid ingången av tax-

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

eringsåret är ägare av fastighet liksom den som därefter, dock senast före ingången av femte året efter taxeringsåret, har blivit ägare av fastigheten ävensom arrendator, vilken jämlikt avtal, ingånget efter kommunalskattelagens ikraftträdande, gentemot ägare har att ansvara för skatt för fastighets garantibelopp.

2 §

Taxeringsintendent får inom den för honom gällande besvärstiden anföra besvär till fastighetsägarens förmån. Därvid har han samma behörighet som fastighetsägare.

3 §

Finner länsrätt, kammarrätt eller regeringsrätten vid prövning av besvär rörande allmän fastighetstaxering, att taxeringen har verkställts på orätt ort eller har underlåtits på rätt ort, får rätten, efter vederbörandes hörande, vidtaga erforderlig rättelse. Taxeringen får dock inte höjas utöver vad tidigare har bestämts, om inte sådan höjning har yrkats i besvären.

4 §

Angående fullföljd av talan mot beslut i anledning av besvär som har anförts i särskild ordning, så ock i fråga, som avses i 3 §, skall i tillämpliga delar gälla vad i denna lag i övrigt är föreskrivet angående besvär rörande allmän fastighetstaxering.

5 §

Har part anfört besvär över länsrätts eller kammarrätts beslut i mål

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

utgående fastighetstaxering, får även motpart föra talan mot beslutet, även om den för honom föreskrivna besvärstiden har utgått; dock åligger det honom att inkomma med sådana besvär inom en månad från utgången av den tid inom vilken de först anförda besvären skolat anföras.

Återkallas eller förfaller eljest den första besvärstalan, är även den senare besvärstalan förfallen.

6 §

I fråga om besvär enligt denna lag skall vad som är föreskrivet för kommun gälla även för landstingskommun och annan menighet, som får utöva beskattningsrätt.

7 §

Av länsrätt behandlad fastighets-taxeringsfråga får återförvisas till rätten för förnyad behandling.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången i fråga om allmän fastighetstaxering år 1981.

2 Förslag till Lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)

Härigenom föreskrivs i fråga om taxeringslagen (1956:623)¹

dels att 158, 160–162 och 164–169 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 158, 164, 167 och 168 §§ skall utgå.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången i fråga om allmän fastighetstaxering år 1981.

Äldre bestämmelser skall dock alltså tillämpas i fråga om fastighetstaxering år 1980 och tidigare.

¹ Lagen omtryckt 1971:399. 167 § 1 mom. 1973:1106
Senaste lydelse av 167 § 2 mom. 1973:1106
158 § 1979:175 167 § 3 mom. 1979:175
160 § 1979:175 167 § 4 mom. 1979:175
161 § 1979:175 168 § 1979:175
162 § 1979:175 169 § 1979:175
164 § 1 mom. 1979:175 lagens rubrik 1974:773
164 § 2 mom. 1979:175 rubriken närmast före 164 § 1973:1106.
164 § 3 mom. 1979:175

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 11, 12, 16–19 och 21 §§ lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §²

Kammarrätt är delad i avdelningar. Regeringen får bestämma att avdelning skall vara förlagd till annan ort än den där domstolen har sitt säte.

Avdelning består av presidenten eller en lagman såsom ordförande samt av minst två kammarrättsråd, av vilka en är vice ordförande.

Om särskild sammansättning av kammarrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i *taxeringslagen (1956:623)*. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av kommunalbesvärsmål finns i 13 a §.

Om särskild sammansättning av kammarrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i *fastighetstaxeringslagen (1979:1152)*. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av kommunalbesvärsmål finns i 13 a §.

12 §³

Kammarrätt är domför med tre lagfarna ledamöter. Fler än fyra lagfarna ledamöter får ej sitta i rätten.

När det är särskilt föreskrivet att nämndemän skall ingå i rätten, är kammarrätt domför med tre lagfarna ledamöter och två nämndemän. Fler än fyra lagfarna ledamöter och tre nämndemän får i sådant fall ej sitta i rätten. Kammarrätt är dock domför utan nämndemän

1. vid prövning av besvär över beslut som ej innebär att målet avgöres.

2. vid förordnande rörande saken i avvaktan på målets avgörande samt vid annan åtgärd som avser endast måls beredande.

3. vid beslut varigenom domstolen skiljer sig från målet utan att detta prövats i sak.

Handlägges mål som avses i andra stycket gemensamt med annat mål, får nämndemän deltaga vid handläggningen även av det senare målet.

¹ Lagen omtryckt 1979:165.

² Senaste lydelse 1980:274.

³ Senaste lydelse 1980:274.

Nuvarande lydelse

Om domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i *taxeringslagen* (1956:623). Bestämmelser om domförhet vid behandling av kommunalbesvärsmål finns i 13 a §.

Regeringen bestämmer i vilken omfattning åtgärd som avser endast måls beredande får vidtagas av lagfaren ledamot i kammarrätten eller annan tjänsteman vid denna.

Föreslagen lydelse

Om domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i *fastighetstaxeringslagen* (1979:1152). Bestämmelser om domförhet vid behandling av kommunalbesvärsmål finns i 13 a §.

16 §

Länsrätt får efter beslut av regeringen vara delad i avdelningar. Avdelning består av ordförande och minst två rådmän. Ordförande är lagmannen eller en chefsrådmän.

Om särskild sammansättning av länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i *taxeringslagen* (1956:623).

Om särskild sammansättning av länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i *fastighetstaxeringslagen* (1979:1152).

17 §

Länsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän om inte annat följer av 18 §. Fler än fyra nämndemän får inte sitta i rätten.

Om domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering finns, förutom i 18 §, bestämmelser i *taxeringslagen* (1956:623).

Om domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering finns, förutom i 18 §, bestämmelser i *fastighetstaxeringslagen* (1979:1152).

Regeringen bestämmer hur många nämndemän som skall finnas i varje län för tjänstgöring i länsrätten. Länsrätten fördelar tjänstgöringen mellan nämndemännen efter samråd med dem.

18 §⁴

Länsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. när åtgärd som avser endast måls beredande vidtages,
2. vid sådant förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av annan länsrätt samt vid sådant förhör i ärende enligt utlänningslagen (1980:376) som begärts med stöd av 57 § samma lag,

⁴ Senaste lydelse 1980:978.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende.

4. vid beslut om återkallelse tills vidare av ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort eller om vägran tills vidare att godkänna ett utländskt körkort, när det är uppenbart att ett sådant beslut bör meddelas.

5. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsutten rätt, är länsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande av

1. mål om utdömande av vite.

2. mål enligt bevissäkringslagen (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen, enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om befrielse från skyldighet att lämna kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956:623),

2. mål enligt bevissäkringslagen (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen, enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, *om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152)*, om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om befrielse från skyldighet att lämna kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956:623),

3. mål om omhändertagande för utredning enligt 30 § barnavårdslagen (1960:97),

4. mål enligt uppbörds- och folkbokföringsförfattningarna med undantag av mål om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt.

5. mål om uppdelning av taxeringsvärde enligt 8 § 3 mom. sista stycket kommunalskattelagen (1928:370).

5. mål om uppdelning av taxeringsvärde enligt 20 kap. 15 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

6. mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 1 000 kronor.

7. mål enligt skatte- och taxeringsförfattningarna i vilket beslutet överensstämmer med parternas samstämmiga mening.

8. mål om rättshjälp genom offentligt biträde i ett ärende hos en annan myndighet.

9. mål enligt körkortslagen (1977:477). om beslutet innebär att varning meddelas eller om det är uppenbart att ett körkort, körkortstillstånd eller traktorkort skall återkallas eller att ett utländskt körkort inte skall godkännas.

10. mål i vilket saken är uppenbar.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Nämndeman i kammarrätt och länsrätt utses genom val. Val förrättas av landstinget eller, om i länet finns kommun som inte ingår i landstingskommun, av landstinget och kommunfullmäktige med den fördelning dem emellan som länsstyrelsen bestämmer efter befolkningstalen. I Gotlands län förrättas val av kommunfullmäktige i Gotlands kommun.

Valet skall vara proportionellt, om det begärs av minst så många ledamöter som motsvarar den kvot, som erhålls om antalet närvarande ledamöter delas med det antal personer som valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt föreskrivet.

Vart tredje år väljes halva antalet nämndemän i kammarrätt och länsrätt. När val av de nämndemän som ingår i länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering skall ske framgår av *taxeringslagen* (1956:623).

När val av de nämndemän som ingår i länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering skall ske framgår av *fastighetstaxeringslagen* (1979:1152). Av de övriga nämndemännen i länsrätt och av nämndemännen i kammarrätt väljs halva antalet vart tredje år.

Regeringen får för visst län förordna att nämndemän i kammarrätt skall väljas bland dem som för samma mandatperiod har utsetts till nämndemän i hovrätt. Nämndeman i hovrätt får även i annat fall, om han är behörig därtill, tjänstgöra som nämndeman i den kammarrätt inom vars domkrets han är kyrkobokförd.

21 §

Nämndeman i kammarrätt och länsrätt utses för sex år men får avgå efter två år. Om nämndeman i sådan rätt visar giltigt hinder, får rätten entlediga honom tidigare. Den som har fyllt sextio år har rätt att frånträda uppdraget. Upphör nämndeman att vara valbar eller behörig, förfaller uppdraget.

Bestämmelser om mandatperiod för sådan nämndeman som ingår i länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns i *taxeringslagen* (1956:623).

Bestämmelser om mandatperiod för sådan nämndeman som ingår i länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns i *fastighetstaxeringslagen* (1979:1152).

När ledighet uppkommer, utses ny nämndeman för den tid som återstår. Ändras antalet nämndemän, får nytillträdande nämndeman utses för kortare tid än som följer av första stycket.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Äldre bestämmelser skall dock tillämpas i fråga om fastighetstaxering år 1980 och tidigare.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-01-15

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson. Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Wirtén

Lagrådsremiss med förslag till besvärregler vid allmän fastighetstaxering, m. m.

1 Inledning

Chefen för finansdepartementet bemyndigades den 16 september 1976 att tillkalla en kommitté (Fi 1976:05), 1976 års fastighetstaxeringskommitté¹, för att se över reglerna för fastighetstaxeringen.

Kommittén har avlämnat delbetänkandena (SOU 1979:32 och 33) Fastighetstaxering 81, (SOU 1979:81) Fastighetstaxering 81 Industribyggnader, (Ds B 1980:4) Förseningsavgift vid allmän fastighetstaxering, (Ds B 1980:5) Villabeskattning 81 samt (Ds B 1980:8) Besvärregler vid allmän fastighetstaxering, följdändringar m. m. De två första delbetänkandena handlar om frågor av grundläggande betydelse för 1981 års allmänna fastighetstaxering.

Dessa betänkanden har lagts till grund för lagstiftning på området (prop. 1979/80:40, SkU 1979/80:17, rskr 1979/80:121, SFS 1979:1152–1155 samt prop. 1979/80:86, SkU 1979/80:46, rskr 1979/80:280, SFS 1980:149–150). Betänkandet (Ds B 1980:5) Villabeskattning 81 har nyligen föranlett lagstiftning (prop. 1980/81:42, SkU 1980/81:11, rskr 1980/81:94, SFS 1980:1054–1058). I de båda återstående betänkandena behandlas främst vissa kompletteringar till de redan antagna taxeringsreglerna. Betänkandet (Ds B 1980:8) Besvärregler vid allmän fastighetstaxering, följdändringar m. m. innehåller förslag som sträcker över flera områden. Jag har i prop. 1980/81:61 med förslag till ändrade regler för inkomstbeskattningen av ägare till s. k. specialbyggnader m. m. tagit upp de delar av betänkandet som

¹ Regeringsrådet Gunnar Björne, ordförande, fastighetsrådet Bertil Hall, riksdagsledamöterna Paul Jansson, Stig Josefson och Bo Lundgren, bitr. skattedirektören Lars Malmberg, riksdagsledamoten Börje Stensson samt skattedirektören Ulla Wadell.

lämpligen borde behandlas av riksdagen under hösten 1980. Detta gällde vissa följdändringar till den nya fastighetstaxeringslagen. Dessa frågor har behandlats av riksdagen och föranlett lagstiftning (SkU 1980/81:17, rskr 1980/81:67, SFS 1980:956–966).

I delbetänkandet (Ds B 1980:4) Förseningsavgift vid allmän fastighetstaxering har kommittén lagt fram förslag om sanktioner mot den som inte i rätt tid fullgör sin deklarationsskyldighet. Jag uttalade i sistnämnda proposition att frågan om införande av förseningsavgift bör tas upp i samband med kommande ändringar av fastighetstaxeringen med utgångspunkt bl. a. i väntade ytterligare förslag från kommittén.

Jag behandlade i nämnda proposition även de av kommittén upptagna frågorna om påföljder vid lämnande av felaktiga uppgifter vid fastighetstaxeringen.

De av kommittén framlagda förslagen om vissa sekretessbestämmelser har genom nyligen företagen ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152). FTL, (prop. 1980/81:70, SkU 1980/81:19, rskr 1980/81:108, SFS 1980:1087) kommit att sakna aktualitet.

Jag avser nu att ta upp de återstående frågorna i betänkandet (Ds B 1980:8) Besvärregler vid allmän fastighetstaxering, följdändringar m. m.

Till protokollet i detta ärende bör som *bilaga 1* fogas en sammanfattning av kommitténs förslag och som *bilaga 2* de delar av kommitténs lagförslag som behandlas i lagrådsremissen. Beträffande nu gällande regler samt kommitténs närmare överväganden hänvisas till betänkandet.

Betänkandet har remissbehandlats. Till protokollet i detta ärende bör som *bilaga 3* fogas en förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena i de delar som tas upp i lagrådsremissen.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Inledande synpunkter

Jag avser nu att behandla de delar av kommitténs förslag, som syftar till att förbättra beslutsunderlaget vid fastighetstaxeringen samt att öka det allmännas kontrollmöjligheter. I denna del har kommittén främst föreslagit att fastighetstaxeringsnämnd i vissa fall mot ägarens vilja skall kunna besiktiga en fastighet.

Kommittén har också föreslagit regler om besvär vid allmän fastighetstaxering, som i huvudsak innebär att nuvarande regler skall gälla även i fortsättningen. Den största ändringen i denna del tar sikte på att öka möjligheterna till besvär i särskild ordning. Detta förslag innebär bl. a. att om en domstol skulle frångå en av riksskatteverket, RSV, eller länsstyrelse utfärdad anvisning i ett enskilt fall så skulle härigenom en möjlighet öppnas att i särskild ordning ändra även andra ägares fastighetstaxeringar. Jag kommer att behandla även dessa frågor.

2.2 Beslutsunderlag och kontrollmöjligheter

2.2.1 Allmänt

Underlaget för fastighetstaxeringsnämndernas beslut är i första hand de uppgifter som lämnas av fastighetsägarna i fastighetsdeklaration. Bestämmelser om ägarens uppgiftslämnande finns i 18 kap. FTL. Dessa uppgifter är dock, enligt kommittén, ofta felaktiga eller ofullständiga och utgör därför en påtaglig felkälla vid fastighetstaxeringen. I 18 kap. FTL regleras även vissa myndigheters uppgiftsskyldighet.

Kommittén föreslår inte ändrade regler för inhämtande av uppgifter via fastighetsdeklarationen eller för myndigheters uppgiftslämnande. Dessa frågor avser kommittén att behandla i ett senare betänkande angående rullande fastighetstaxering. För att ytterligare förbättra underlaget vid fastighetstaxeringen föreslår kommittén att lämnade uppgifter skall kunna kontrolleras genom en besiktning av fastigheten. Detta skall kunna ske även mot fastighetsägarens vilja. En sådan tvångsbesiktning skall dock bara få ske om inte andra mindre ingripande kontrollåtgärder är tillräckliga.

Jag kommer nu att behandla frågan om införande av s. k. tvångsbesiktning.

2.2.2 Besiktning

2.2.2.1 Allmänt

För att en fastighet skall kunna besiktigas vid fastighetstaxering krävs enligt nuvarande regler att ägaren lämnar sitt samtycke (18 kap. 8 § FTL). En tvångsbesiktning är möjlig först sedan taxeringen överklagats. Länsrätt kan nämligen enligt 23 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), FPL, förordna om s. k. syn.

Kommittén föreslår att en sådan tvångsbesiktning skall kunna ske redan i första instans. Så skall dock bara få ske om det föreligger grundad anledning att anta att felaktiga uppgifter har lämnats. Endast misstankar om mer väsentliga fel får föranleda tvångsbesiktning. Principen skall vara att en kontroll av fastighetsägarens uppgifter i första hand skall ske på annat sätt än genom en besiktning mot fastighetsägarens vilja.

Förslaget att införa tvångsbesiktning har fått ett blandat mottagande av remissinstanserna. De flesta remissinstanser berör frågan huruvida behov av tvångsbesiktning föreligger eller inte och en majoritet anser att så är fallet. Andra instanser anser att de nuvarande möjligheterna till inhämtande av uppgifter är tillräckliga, såsom begäran av uppgifter från ägaren, inhämtande av uppgifter från myndigheter, frivillig besiktning och länsrätts möjlighet att i besvärsmål företa syn. Några remissinstanser anser att tvångsbesiktning skulle utgöra en i den enskildes privatliv särskilt ingripande åtgärd. Frågan om förslaget uppfyller rimliga krav på rättssäkerhet behandlas av flera remissinstanser.

Jag vill för egen del anföra följande.

Det är ostridigt att det i vissa fall finns ett behov av att kunna tvångsbesiktiga en fastighet. Sådana möjligheter finns också i dag, men endast när en taxering överklagats. Det ligger emellertid ett stort värde i att redan i första instans, taxeringsnämnderna, ha tillgång till sådana uppgifter som är erforderliga för ett riktigt taxeringsresultat. Ökade möjligheter till besiktning på detta stadium bör kunna bidra till att strävan efter likformiga och rättvisa taxeringar bättre kan tillgodoses. I sammanhanget vill jag också erinra om att en tvångsbesiktning av nu aktuellt slag inte är något helt nytt för vårt skattesystem. Redan i dag finns det möjligheter vid t. ex. inkomstbeskattningen att genom motsvarande åtgärder söka få fram material för att åstadkomma en riktig taxering. Sådana bestämmelser finns bl. a. i 56–58 §§ taxeringslagen (1956:623), TL, och i bevissäkringslagen (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen, bevissäkringslagen.

Enligt min mening föreligger det även vid fastighetstaxeringen ett behov av att mot en ägares vilja kunna kontrollera riktigheten av lämnade uppgifter genom en besiktning. Jag föreslår därför att en sådan möjlighet införs. Höga krav måste emellertid ställas på att besiktning endast sker när det finns ett verkligt behov härav. Besiktningar som berör bostadsutrymmen utgör ett kännbart intrång på den enskildes integritet och därför måste särskilda rättssäkerhetsgarantier finnas.

2.2.2.2 Förutsättningar för tvångsbesiktning

Enligt kommittén bör som förutsättning för tvångsbesiktning gälla att uppgift som behövs för att taxera en fastighet inte utan avsevärd olägenhet kan erhållas på annat sätt som anges i 18 kap. FTL. Kommittén anser vidare att tvångsbesiktning endast skall få ske om det finns grundad anledning anta att uppgift är felaktig eller bristfällig och om uppgiften är av väsentlig betydelse för att åsätta en riktig taxering. Med felaktig uppgift bör enligt kommittén jämsställas avsaknaden av en uppgift.

De flesta remissinstanserna har godtagit eller lämnat förslaget utan erinran i denna del. Några remissinstanser anser att förutsättningarna för tvångsbesiktning bör skärpas.

För egen del vill jag nämna följande. Innan tvångsbesiktning sker bör nämnden i första hand utnyttja de upplysningskällor som i övrigt finns, såsom uppgifter från fastighetsägaren, olika myndighetsregister, frivillig besiktning m. m. Frågan är då huruvida tvångsbesiktning endast skall få ske, som några remissinstanser föreslagit, om det inte skulle gå att få fram uppgifter på annat sätt. Ett sådant rekvisit skulle emellertid enligt min mening innebära att möjligheten till tvångsbesiktning skulle begränsas alltför kraftigt och syftet med den nya möjligheten till stor del förfelas. Tidsaspekten, dvs. att uppgiften måste föreligga inom viss tid för att kunna användas, måste vägas in. I uttrycket "inte utan avsevärd olägenhet" ligger att nämnden i första

hand skall utnyttja sådana upplysningskällor som nyss nämdes. Jag finner detta vara väl avvägt och det innebär också att tvångsbesiktning bara skall ske i undantagsfall. För att besiktning mot ägarens vilja skall få ske skall det också vara fråga om felaktigheter av väsentlig betydelse. Det går knappast att mer exakt ange gränser i denna del, utan här får en bedömning ske i varje enskilt fall.

Jag vill föreslå några i huvudsak redaktionella ändringar i kommitténs förslag till 18 kap. 29 och 30 §§.

Dessa bestämmelser vinner i klarhet och överskådlighet om de sammanförs i en paragraf, 18 kap. 29 §. Vidare bör avsaknad av uppgift uttryckligen anges i lagtexten liksom att det skall finnas grundad anledning anta att uppgiften är felaktig m. m.

Jag vill avslutningsvis nämna att besiktningar enligt FTL alltså kan ske i två former, dvs. som frivillig besiktning enligt 18 kap. 8 § eller som tvångsbesiktning enligt 18 kap. 29 §. Givetvis bör den förstnämnda formen vara den som utnyttjas så långt det är möjligt.

2.2.2.3 Beslut och verkställighet

Den föreslagna tvångsbesiktningen har, som jag tidigare nämnt, likheter med andra kontrollåtgärder i skattesystemet. Det gäller taxeringsrevision enligt 56 § TL och t. ex. eftersökning enligt bevissäkringslagen. Kommittén anser att besiktning vid fastighetstaxeringen är så till vida mindre ingripande än bevissäkring att besiktningen endast får avse egendom som är att hänföra till fastighet eller som har betydelse för hur denna värderas. Enligt kommittén bör vid tvångsbesiktning gälla samma slags regler till förmån för den enskilde som nu finns i fråga om övriga tvångsmedel av liknande karaktär. Förslagen i fråga om beslut om och verkställighet av beslut om tvångsbesiktning har därför utformats med nämnda bestämmelser som förebild.

Förslagen har i allmänhet godtagits eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Kritik har riktats mot enskilda punkter. Den fråga som har rönt det största intresset hos remissinstanserna är vem som skall pröva en framställning om tvångsbesiktning. Enligt kommittén skall detta vara länsrätten.

Förslaget i denna del har fått ett blandat mottagande av remissinstanserna. Flera remissinstanser förordar i stället skattechefen som beslutande.

För egen del vill jag nämna följande.

För det första kan konstateras att det måste finnas en från taxeringsnämnden fristående instans som prövar dessa frågor. Valet står här mellan skattechef och länsrätt. Det är viktigt att beslut om tvångsbesiktning kommer till stånd snabbt. Detta skulle kunna tala för att skattechefen fick fatta beslutet eftersom förfarandet hos denne skulle kunna göras jämförelsevis enkelt och smidigt. Väljer man länsrätt kommer prövningen att förläggas till

en instans som ligger utanför taxeringsorganisationen och som utgör en domstol. Önskemålen om snabbhet och smidighet tillgodoses här genom kommitténs förslag att länsrätt i dessa ärenden normalt skall vara beslutsför med en domare och att talan mot länsrättens beslut inte skall få föras.

Jag ansluter mig till förslaget att länsrätt skall fatta beslut om tvångsbesiktning. Jag kan här erinra om att man i bevissäkringslagen gjort skillnad mellan eftersökning i rörelselokaler m. m. och i privatutrymme. Skall eftersökningen avse privatutrymme fordras beslut av länsrätt. Med tanke på att privatutrymmen inte sällan kan väntas bli berörda av en tvångsbesiktning ter det sig därför naturligt att även här låta länsrätten pröva frågan. Jag vill också framhålla att den nya möjligheten skall användas restriktivt, varför antalet ärenden om tvångsbesiktning bör bli begränsat. De farhågor som på sina håll yppats om en alltför stor tillkommande arbetsbörda för länsrätterna är därför enligt min mening ogrundade. Mot länsrättens beslut bör, som kommittén föreslagit, talan inte få föras. En sådan ordning är nödvändig om besiktning skall kunna komma till stånd under sådan tid att institutet får någon praktisk betydelse.

Enligt förslaget skall fastighetstaxeringsnämnden skriftligen göra framställning om tvångsbesiktning.

Förslaget har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. Några remissinstanser berör skattechefens roll i samband med sådan framställning. Vidare framförs synpunkter om att taxeringsintendent bör kunna göra framställning om tvångsbesiktning. Även andra frågor behandlas av remissinstanserna.

Enligt min mening bör framställningen om tvångsbesiktning göras av nämnden. Jag är f. n. inte beredd att tillmötesgå önskemålen om att skattechefen skall yttra sig över nämndens framställning eller liknande. Det kan i och för sig vara värdefullt med en sådan ordning, men med hänsyn till den ringa tid som finns till förfogande för besiktning torde den inte kunna tillämpas generellt. Jag är inte heller beredd att föreslå att taxeringsintendent skall kunna göra framställning om tvångsbesiktning. Enligt förslaget skall endast nämnden ha sådan möjlighet. Länsrätten har redan rätt att besluta om besiktning enligt 23 § FPL om taxeringen är föremål för prövning i rätten. Frågan kan aktualiseras på nytt när erfarenheter av den nya ordningen har vunnits.

Jag vill i sammanhanget nämna att i 3 § FPL anges att ansökan skall ske skriftligen och i 4 § samma lag att i ansökningshandling eller liknande skall anges vad som yrkas och de omständigheter som åberopas till stöd härför. Vid länsrättens handläggning av framställningar om besiktningar blir FPL även i övrigt tillämplig. Det innebär bl. a. att framställning om besiktning normalt skall kommuniceras med fastighetsägaren och att denne har möjlighet till invändningar. Några särbestämmelser i dessa frågor behöver därför inte tas in i FTL.

Jag föreslår att 18 kap. 30 § FTL utformas i enlighet med vad jag nu har nämnt. I fråga om förslaget att länsrätt i mål om tvångsbesiktning skall vara

domför med en domare vill jag nämna följande. I mål enligt bevissäkringslagen är länsrätten domför med en domare om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttet rätt. Motsvarande bör gälla i mål om tvångsbesiktning. En bestämmelse om detta bör tas in i 18 § tredje stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Förslaget innebär vidare att i länsrättens beslut skall redovisas vad besiktningen skall avse. Om det är påkallat får även tid för besiktning bestämmas.

Jag vill för egen del anföra följande. I framställningen om tvångsbesiktning bör preciseras vad besiktningen i första hand skall avse. Givetvis kan kravet på en sådan precisering inte drivas alltför långt, det kan t. ex. inte bli tal om att ange vilka enstaka detaljer på byggnad som nämnden önskar besiktiga. Skulle däremot ett besiktningsbeslut avse t. ex. en jordbruksfastighets ekonomibyggnader kan detta inte tas till grund för en besiktning av även mangårdsbyggnaden. Om det vid förrättningen skulle uppstå ett behov att besiktiga även den sistnämnda byggnaden bör nämnden lämpligen i första hand försöka få till stånd en frivillig besiktning av denna. Skulle detta inte vara möjligt får, om förutsättningarna är uppfyllda, länsrätten fatta ytterligare ett beslut om besiktning. Nu kan det antas att komplikationer av detta slag bör tillhöra ovanligheten. Nämnden får från början göra en så noggrann bedömning som möjligt av vad man önskar besiktiga. Fastighetsägaren har sedan möjlighet att i sitt yttrande över nämndens ansökan uttala sina önskemål i fråga om besiktningsens omfattning. Med ledning av föreliggande material skall sedan länsrätten bestämma besiktningsens omfattning.

Jag anser vidare att det i vissa fall kan finnas anledning för länsrätten att besluta om tid för besiktningen. Detta kan t. ex. vara fallet om fastighetsägaren försöker förhålla en besiktning. En bestämmelse härom bör införas.

Enligt kommitténs förslag skall beslut om tvångsbesiktning mot bevis lämnas till fastighetsägaren eller annan, hos vilken verkställighet sker. Överlämnandet skall enligt förslaget ske senast vid förrättningen. Om beslut inte kan överlämnas vid förrättningen skall det delges genom rättsens försorg. Liknande bestämmelser finns i 23 § bevissäkringslagen. Jag ansluter mig till kommitténs förslag och bestämmelserna bör införas i 18 kap. 31 § FTL. Jag vill emellertid föreslå den ändringen att delgivningen skall ske genom försorg av den som verkställt besiktningen.

Efter det att framställning om tvångsbesiktning har gjorts kan omständigheter inträffa som medför att besiktning inte längre behövs. I dessa fall bör naturligtvis ingen tvångsbesiktning genomföras. I detta fall bör nämnden anmäla detta till länsrätten. En regel om detta har kommittén tagit in i 18 kap. 33 § FTL. Länsrätten skall då upphäva beslutet om besiktning. Detta framgår av den föreslagna regeln i 18 kap. 34 § FTL. Har något beslut ännu inte fattats av länsrätten skall målet avskrivas. Någon särskild regel om detta

behövs inte. Jag föreslår att kommitténs förslag tas in i 18 kap. 32 och 33 §§ FTL.

Kommittén föreslår att i 18 kap. 35 § FTL tas in bestämmelser om fastighetsägares och nyttjanderättshavares rätt att närvara vid förrättningen. I 36 § samma kapitel föreslås regler om rätt för fastighetsägaren eller annan hos vilken verkställighet sker att tillkalla vittnen. Förrättningen skall dock inte få i onödan uppehållas i väntan på att vittnen skall inställa sig. Besiktning föreslås skola verkställas så att den innebär minsta möjliga olägenhet för den som berörs av åtgärden. Skada skall inte få orsakas på egendom. Emellertid föreslås att lås och annan stängningsanordning får brytas (18 kap. 37 § FTL). Besiktning i bostadsutrymmen får enligt förslaget inte påbörjas mellan kl. 19 och kl. 8, om inte medgivande härtill föreligger från den som berörs av besiktningen (18 kap. 38 § FTL).

Förslagen har i regel godtagits av remissinstanserna. *Statens vattenfallsverk m. fl.* anser att från den föreslagna rätten att bryta lås och annan stängningsanordning bör i vart fall undantas industriella och andra objekt, där åtgärden kan framkalla fara för person och egendom eller förorsaka väsentliga följdverkningar utanför taxeringsintresset.

Kommitténs förslag i förevarande delar har sina motsvarigheter i bevissäkringslagen. Förslagen är enligt min mening välmotiverade och jag föreslår att de tas in i 18 kap. 34–37 §§ FTL. Beträffande frågan om brytande av lås m. m. vill jag först erinra om att besiktning över huvud taget skall ske i sådana former att minsta möjliga olägenheter uppstår. Åtgärder av nyss nämnt slag kan vidare bara bli aktuella om fastighetsägare eller nyttjanderättshavare inte finns på plats eller inte vill öppna.

I kommitténs förslag till 18 kap. 39 § FTL finns bestämmelser om vem eller vilka som bör eller skall verkställa besiktningen. Enligt kommittén bör fastighetstaxeringsnämndens ordförande, konsulent eller tjänsteman som biträder nämnden närvara. Även ledamot i nämnden får enligt förslaget närvara om det är påkallat. Brytande av lås och annan stängningsanordning skall enligt förslaget ske av kronofogdemyndigheten.

Vid besiktningen bör enligt min mening bara närvara de personer som skall granska ifrågavarande deklaration eller eljest inför nämnden lägga fram förslag till beslut om taxering av fastigheten. Det kan av integritetsskäl vara olämpligt att låta ledamöterna i nämnden delta vid besiktningen. Därför bör som kommittén har föreslagit viss restriktivitet härvidlag föreskrivas. Annan ledamot i nämnden än ordföranden bör emellertid kunna närvara t. ex. om han besitter särskild kunskap om det förhållande som besiktningen skall avse. Däremot bör inte nämnden som helhet delta i tvångsbesiktning. Jag föreslår att kommitténs förslag införs i 18 kap. 38 § FTL. Jag kommer senare (avsnitt 2.2.2.4) att ytterligare behandla frågor om deltagande vid besiktningen.

Enligt kommittén skall fastighetsägare vara skyldig att lämna de upplysningar som behövs för besiktningens verkställande samt lämna tillträde till

fastigheten och dess byggnader (18 kap. 40 § FTL).

Jag har tidigare föreslagit att fastighetsägaren skall beredas tillfälle att närvara vid förrättningen. Närvaro är emellertid inte något absolut krav för verkställighet. Enligt min mening bör emellertid föreskrivas att fastighetsägaren skall ha skyldighet att lämna upplysningar och tillträde till egendomen. Om fastighetsägaren inte lämnar tillträde till egendomen blir det aktuellt att tillämpa de föreslagna bestämmelserna i 18 kap. 36 och 38 §§ FTL om att stängningsanordning får brytas av kronofogdemyndigheterna. Jag föreslår att kommitténs förslag tas in i 18 kap. 39 § FTL.

Kommitténs förslag innebär vidare att bevis skall utfärdas över verkställd besiktning. Beviset skall enligt förslaget lämnas till eller delges fastighetsägaren på samma sätt som har föreslagits gälla beträffande beslut om besiktning. Om fastighetsägaren företräds av annan person vid förrättningen bör bevis enligt förslaget lämnas även till denne.

Förslaget har i allmänhet godtagits av remissinstanserna och jag ansluter mig till detsamma. Jag vill emellertid nämna att jag i fråga om delgivning av beslut om besiktning har föreslagit att sådan delgivning skall ske genom försorg av den som verkställt besiktningen, i stället för som kommittén föreslagit genom länsrättens försorg. Motsvarande kommer därvid att gälla i fråga om bevis om verkställd besiktning. Bestämmelsen bör tas in i 18 kap. 40 § FTL.

Den av mig föreslagna tvångsbesiktningen bör i och för sig kunna tillämpas första gången redan vid 1981 års allmänna fastighetstaxering. Emellertid torde tvångsbesiktning, med hänsyn till ikraftträdandebestämmelserna, i praktiken inte komma att äga rum vid denna taxering.

2.2.2.4 Sekretess, m. m.

Det av kommittén föreslagna tillägget till 18 kap. 42 § FTL om sekretess vid besiktning behövs numera inte genom att sekretesslagen (1980:100) trätt i kraft den 1 januari 1981. Kommitténs förslag innebär vidare att föreskrifterna om tystnadsplikt i 18 kap. 29 § FTL och straffstadgandet i 30 § samma kapitel flyttas till 42 resp. 43 § samma kapitel. Genom nyligen gjord ändring i FTL har 18 kap. 21 och 29 §§ FTL upphört att gälla (SFS 1980:1087). Jag föreslår därför att 18 kap. 43 § FTL i kommitténs förslag betecknas 18 kap. 41 § FTL.

Jag vill i sammanhanget ta upp en fråga som har behandlats av en remissinstans. Enligt 23 § FPL får vid syn som rätten företar yrkeshemlighet röjas endast om det finns synnerlig anledning därtill. Enligt remissinstansen kommer fastighetstaxeringsnämnden, om det inte införs en motsvarande bestämmelse i FTL, att kunna framtvinga upplysningar som inte behöver lämnas till domstol i samband med besvärspövrningen. Förfarandena vid besiktning av länsrätten och av fastighetstaxeringsnämnden skiljer sig åt i vissa i detta sammanhang väsentliga avseenden. Förfarandet vid länsrätten är

offentligt om inte rätten förordnar annat. I mål hos länsrätten kan den vars egendom besiktigas ha en enskild motpart, som har rätt att närvara vid besiktningen. I dessa fall föreligger skäl att ha en bestämmelse om att yrkeshemlighet i regel inte får röjas. I fråga om den nu föreslagna tvångsbesiktningen är förhållandena annorlunda. Vid besiktningen skall enligt förslaget kunna närvara nämndens ordförande, konsulent eller tjänsteman som biträder nämnden och tjänsteman vid kronofogdemyndigheten. Vidare kan, om det är påkallat, även annan ledamot i nämnden än ordföranden närvara. För dessa personer föreligger tystnadsplikt om vad de kan ha iakttagit vid besiktningen. Det torde endast i undantagsfall kunna hända att någon av dessa som deltar i besiktningen själv skulle ha något intresse av en yrkeshemlighet som iakttas. Samma kan för övrigt vara förhållandet beträffande domstols ledamöter. Vidare finns vid den föreslagna tvångsbesiktningen inte enskild motpart, som har rätt att närvara vid besiktningen. Jag anser med hänsyn till vad jag nu har nämnt att någon bestämmelse liknande den i 23 § FPL inte är nödvändig. Jag vill emellertid betona vikten av begränsat deltagarantal i sådana, säkerligen mycket ovanliga, besiktningar där den nu beskrivna konfliktsituationen kan tänkas uppkomma.

2.3 Rättelse och besvär

2.3.1 Allmänt

Vid fastighetstaxering skall iakttas att taxeringarna blir överensstämmande med föreskrifterna om fastighetstaxering samt likformiga och rättvisa (1 kap. 2 § FTL). Detta förutsätter att de uppgifter som ligger till grund för taxeringen är riktiga och fullständiga.

Fastighetstaxeringsnämnden, vars arbete med taxeringen skall vara avslutat senast den 5 maj under taxeringsåret, arbetar under en kort tidrymd med ett omfattande material. Detta innebär att det kan inträffa att de av nämnden beslutade taxeringarna blir oriktiga i ett eller annat avseende. Fel kan också inträffa då lokal skattemyndighet skall föra över fastighetstaxeringsbeslutet i fastighetslängden.

De möjligheter som enligt gällande lagstiftning finns att korrigera felaktiga beslut är rättelse av lokal skattemyndighet, besvär i vanlig ordning och besvär i särskild ordning.

Lokal skattemyndighets behörighet att rätta felaktiga taxeringsbeslut regleras i 20 kap. 23 § FTL. Sådan rättelse får göras, om inte särskilda skäl föranleder att länsrätten bör avgöra frågan, när beslut om taxering blivit oriktigt till följd av uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp eller annan uppgift från den allmänna fastighetsdeklarationen. Efter den 1 december under taxeringsåret får rättelse beslutas endast om anmärkning i fråga om felaktigheten gjorts dessförinnan hos den lokala

skattemyndigheten. Kommittén föreslår ingen ändring i lokal skattemyndighets behörighet att rätta felaktigheter.

Några remissinstanser anser att denna rättelsemöjlighet bör utvidgas.

För egen del vill jag om denna fråga nämna följande. I proposition 1980/81:69 föreslogs en utvidgning av bl. a. lokal skattemyndighets rättelsemöjlighet vid inkomsttaxeringen. Förslagen godtogs av riksdagen (SkU 1980/81:15, rskr 1980/81:62, SFS 1980:1015). I propositionen uttalade jag att det är angeläget att tillvarata varje möjlighet att minska väntetiderna för de skattskyldiga och att underlätta arbetssituationen för personalen på länsrätterna och på besvärsheterna vid länsstyrelsernas skatteavdelningar. Jag nämnde vidare att det inom justitie- och budgetdepartementen övervägs vad som kan göras för att effektivisera och förenkla skatteprocessen. Jag uttalade att mer ingripande åtgärder lämpligen bör övervägas inom ramen för en grundlig översyn, som jag får återkomma till i ett senare sammanhang. Jag anförde vidare att vissa förenklingar även bör kunna ske i fråga om de besvärsmål, som kan förväntas inkomma till länsrätterna med anledning av den förestående allmänna fastighetstaxeringen. Jag tänkte på möjligheterna att förenkla förfarandet vid följdändringar med anledning av ändrat taxeringsvärde. Fastighetstaxeringskommittén kommer emellertid, enligt vad jag har erfarit, att i ett kommande betänkande föreslå vissa sådana förenklingar. Kommittén kommer även, enligt vad jag har erfarit, att behandla lokal skattemyndighets befogenhet att rätta fastighetsbeteckningarna, vilket har berörts av några remissinstanser. Jag avstår därför från att nu lägga fram förslag i dessa avseenden och återkommer till dessa frågor i ett senare sammanhang.

Jag kommer i de följande avsnitten att behandla kommitténs förslag till regler om besvär i vanlig ordning och besvär i särskild ordning.

2.3.2 Besvär i vanlig ordning

2.3.2.1 Besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut

I 21 kap. 1 § FTL finns bestämmelser om när besvär senast skall anföras över fastighetstaxeringsnämnds beslut m. m. (prop. 1979/80:86, SkU 1979/80:46, rskr 1979/80:280, SFS 1980:149). I övrigt saknas hittills i FTL bestämmelser om besvär. Anledningen till att bestämmelser om besvärstidpunkt infördes separat var att den deklarationsskyldige redan vid deklarationstillfället ansågs böra känna till vid vilken tidpunkt besvär senast skulle anföras över fastighetstaxeringsnämnds beslut.

Kommittén föreslår i förevarande betänkande i fråga om besvär över nämndens beslut att kretsen av besvärshörande skall vara oförändrad mot vad som gäller nu. Således skall besvärsrätt tillkomma fastighetsägare, kommun och taxeringsintendent. Nyttjanderättshavare bör således enligt kommittén liksom f. n. inte tillerkännas besvärsrätt. Kommittén föreslår

vidare att besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut liksom f. n. skall anföras hos länsrätten. Bestämmelserna om besvärinstans och om besvärshänsrättigade föreslås intagna i 21 kap. 1 § FTL. Nuvarande bestämmelser i nämnda paragraf föreslås bli uppdelade på flera paragrafer och intagna i 21 kap. 3–7 §§.

Förslagen i denna del har i allmänhet godtagits eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Några remissinstanser berör frågan om taxeringsintendents besvärstid och bestämmelsen om att denne inom denna tid skall ange grunderna för sin besvärstalan.

Jag instämmer i kommitténs synpunkter och föreslår att kommitténs förslag till 21 kap. 1–7 §§ genomförs. Jag är däremot inte beredd att tillmötesgå de remissinstanser som föreslår en förlängning av intendents besvärstid m. m.

I 20 kap. 12 § finns bestämmelser om vad som skall redovisas i fastighetstaxeringsnämnds beslut. I beslut skall redovisas dels taxeringsbeslutet enligt punkterna 1–3, dels grunderna för beslutet enligt punkterna 4–7, nämligen

1. fastighetens indelning i taxeringsenheter,
2. taxeringsenhetens beskattningsnatur och skattepliktsförhållande,
3. skattepliktig enhets taxeringsvärde och däri ingående delvärde samt värde av varje värderingsenhet,
4. storleken av sådan värdefaktor som särskilt anges i 8–15 kap.,
5. storleken av riktvärde,
6. storleken av värderingshyra enligt 11 kap. 4 §, bruttokapitaliseringsfaktor enligt 11 kap. 6 §, exploateringsfaktor enligt 12 kap. 6 §, brytningsfaktor och värdet per kubikmeter brytvärd fyndighet enligt 12 kap. 8 §, utbyggd effekt, taxeringseffekt, utnyttjandetid, regleringsmöjlighet och belägenhet enligt 15 kap. 3 § och återanskaffningskostnad enligt 11 kap. 7 § och 15 kap. 7 § samt
7. säregt förhållande som har föranlett justering av riktvärde.

Kommittén anser att besvärsrätten bör omfatta alla ändringsyrkanden som avser själva beslutet, dvs. 20 kap. 12 § första stycket punkterna 1–3. Beslutsskäl, dvs. förhållanden som avses i punkterna 4 och 5, arealuppgifter m. m. bör enligt kommittén som huvudregel inte få överklagas självständigt. Däremot bör enligt kommittén de kunna åberopas som grund för en ändring av beslutet under förutsättning att omständigheten sakligt har prövats i taxeringsärendet. Har grunderna för beslutet rättslig betydelse även i annat sammanhang bör även ett självständigt överklagande av grunderna tillåtas i vissa fall. Den närmare innebörden av denna regel bör enligt kommittén utformas i praxis.

Kommitténs uttalanden har i allmänhet godtagits eller lämnats utan erinran av remissinstanserna och jag biträder desamma.

Bestämmelser om länsrätts sammansättning och domförhet m. m. vid fastighetstaxering finns i 160–162 §§ TL. Dessa bestämmelser infördes i

samband med genomförandet av länsdomstolsreformen (prop. 1978/79:86, JuU 1978/79:27, rskr 1978/79:216, SFS 1979:175). Motsvarande stadganden fanns tidigare i lagen (1971:52) om skatterätt, fastighetstaxeringsrätt och länsrätt. Huvuddelen av bestämmelserna i denna lag fördes över till lagen om allmänna förvaltningsdomstolar. I 16–19 och 21 §§ sistnämnda lag finns hänvisning till TL i fråga om särskild sammansättning av länsrätt och om domförhet m. m. vid behandling av mål om fastighetstaxering.

Kommittén föreslår att bestämmelserna i 160 och 161 §§ TL överförs till FTL. Förslaget innebär även att 162 § TL förs över till FTL. Emellertid föreslås den ändringen att de värderingstekniska ledamöterna i länsrätt i fortsättningen skall förordnas av regeringen i stället för som nu av länsstyrelsen. Kommittén föreslår vidare att erforderliga följdändringar görs i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar.

Förslagen har godtagits eller lämnats utan crinran av flertalet av remissinstanserna.

Även jag godtar i huvudsak förslagen. Jag vill emellertid ta upp en fråga som behandlas av en remissinstans. Den avser det nu gällande stadgandet att sammanträde med samtliga länsrättens ledamöter får hållas för överläggning rörande de värderingsgrunder som avses skola tillämpas. Kommittén föreslår att detta stadgande förs över till FTL. En sådan bestämmelse är enligt min mening obehövlig och kan ge en felaktig uppfattning om vilka beslut som får fattas vid sammanträdet. Värderingsgrunderna skall nämligen framgå av lag, förordning eller föreskrifter/anvisningar av RSV eller länsstyrelse. Länsrättens samtliga ledamöter kan sammanträda för att få information om de bestämmelser m. m. som gäller för domstolens arbete. Sådana sammanträden kan emellertid hållas utan stöd av lagbestämmelse. Jag föreslår därför att nämnda stadgande utgår ur kommitténs förslag. Vidare föreslår jag vissa i huvudsak redaktionella ändringar i kommitténs förslag till 21 kap. 8 § FTL och 19 § lagen om allmänna förvaltningsdomstolar. Kommitténs förslag till 21 kap. 8–10 §§ FTL och till följdändringar i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar bör med nämnda ändringar genomföras.

2.3.2.2 Besvär över länsrätts och kammarrätts beslut

Bestämmelser om besvär över länsrätts beslut finns i 164 § TL. Enligt 1 mom. nämnda paragraf får besvär anföras av ägare av den fastighet, som beslutet avser, samt av vederbörande kommun,

1. om klaganden besvärat sig hos länsrätten över fastighetstaxeringsnämndens beslut men hans talan icke bifallits,
2. om länsrätten ändrat fastighetens taxering utan att sådan ändring påyrkats av klaganden.

Taxeringsintendenten får anföra besvär över länsrätts beslut om länsrätten inte har bifallit intendentens besvär eller, efter besvär av annan, har ändrat fastighetstaxeringsnämnds beslut (164 § 2 mom. TL).

Enligt 33 § FPL får talan föras av den som beslutet angår, om det gått honom emot. Uttrycket "den som beslutet angår" torde för fastighetstaxeringens vidkommande enligt kommittén innefatta fastighetens ägare, taxeringsintendenten samt den kommun som har intresse av kommunal skatt.

Någon särbestämmelse i detta avseende erfordras således inte i FTL enligt kommittén, som föreslår att ett nytt kapitel, 22 kap., införs med bestämmelser om besvär över länsrätts och kammarrätts beslut. Enligt kommittén inbegrips situationen i 164 § 1 mom. 1) TL – dvs. att klagandens talan inte bifallits – i kriteriet i 33 § FPL att beslutet gått vederbörande emot. I fråga om den situation som anges i 164 § 1 mom. 2) anser kommittén, att det i FTL bör föreskrivas att besvärsmått föreligger om länsrätten har ändrat fastighetens taxering utan att sådan ändring har yrkats av klaganden. Kommittén anser vidare att bestämmelsen i 164 § 2 mom. TL om intendents besvärsmått inryms under 33 § FPL. Kommitténs förslag innebär att bestämmelserna om besvärsmått för fastighetsägare, kommun och taxeringsintendent förs samman till ett gemensamt stadgande, 22 kap. 1 § FTL.

Förslaget har i allmänhet godtagits eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Även jag godtar förslaget.

Enligt 168 § TL skall bestämmelserna i 106 § TL även gälla besvär över allmän fastighetstaxering. I 106 § TL sägs att taxeringsintendent inom den för honom gällande besvärstiden får anföra besvär till den skattskyldiges förmån och att han därvid har samma behörighet som den skattskyldige.

Kommittén föreslår att en bestämmelse med motsvarande lydelse förs in i FTL. Kommittén anser att bestämmelsen med hänsyn till att den gäller talan i samtliga domstolsinstanser bör tas in i det avsnitt i FTL som föreslås innehålla gemensamma bestämmelser om besvär.

Remissinstanserna har i allmänhet godtagit eller lämnat förslaget utan erinran. JK anser att bestämmelsen, eftersom den endast torde ha avseende på fall som rör besvär över länsrätts och kammarrätts beslut, bör tas in i 22 kap. FTL. Enligt JK torde nämnda rätt utan särskilt stadgande tillkomma taxeringsintendent i fråga om talan mot fastighetstaxeringsnämnds beslut.

Enligt min mening bör bestämmelsen utformas på sätt kommittén föreslagit. För att förtydliga att nämnda besvärsmått även tillkommer taxeringsintendenten i fråga om talan mot nämndens beslut bör bestämmelsen, som kommittén föreslagit, tas in i 24 kap. FTL.

Över länsrätts beslut vid 1975 års allmänna fastighetstaxering om sådant uppdelningsvärde som nu regleras i 20 kap. 15 § FTL fick talan inte föras. Kommittén föreslår att en liknande begränsning i talerätten skall gälla även i fortsättningen. En bestämmelse härom föreslås bli intagen i 22 kap. 2 § FTL.

Förslaget har inte mött någon kritik av remissinstanserna. Jag ansluter mig till kommitténs förslag.

Kommittén föreslår att nuvarande bestämmelser om tid för att anföra

besvär över länsrätts beslut skall överföras till FTL och intas i 22 kap. 3 §.

Förslaget har inte föranlett remissinstanserna till någon kritik och jag föreslår att det genomförs.

I lagen om allmänna förvaltningsdomstolar hänvisas till bestämmelser i TL i fråga om kammarrätts sammansättning och domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering.

Kommitténs förslag innebär att bestämmelserna i 165 § 1 mom. TL om kammarrätts domförhet överförs till 22 kap. 4 § FTL med en ändring i sak. Ändringen innebär att i bestämmelserna inte tas med stadgandet att minst två ordinarie ledamöter skall delta. Därigenom kommer 24 § kammarrättsinstruktionen (1979:571) att bli tillämplig, liksom vid mål om inkomsttaxering.

Vidare föreslår kommittén att bestämmelserna i 165 § 2 och 3 mom. TL överförs till FTL, 22 kap. 5 och 6 §§. Förslaget innebär också, att nuvarande bestämmelse i 166 § TL om när besvär senast skall anföras över kammarrätts beslut, skall intas i 22 kap. 7 § FTL. Förslaget innebär vidare att hänvisningarna till TL i 11 och 12 §§ lagen om allmänna förvaltningsdomstolar skall avse FTL.

Förslagen har i allmänhet godtagits eller lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Jag ansluter mig till förslagen. Emellertid vill jag föreslå att i 22 kap. 6 § FTL införs ett andra stycke motsvarande 173 § 4 mom. TL, som behandlar ersättningsfrågan för de särskilda ledamöter i kammarrätt som finns vid mål om fastighetstaxering.

2.3.3 Besvär i särskild ordning

2.3.3.1 Allmänt

I vissa fall kan ett beslut om fastighetstaxering överklagas även efter det att tiden för att anföra besvär i vanlig ordning utgått. Talan förs i sådana fall genom besvär i särskild ordning. Bestämmelser härom finns nu i 167 § 1 och 2 mom. TL. Enligt 1 mom. kan fastighetsägare, som inte har fått underrättelse om innehållet i fastighetstaxeringsnämndens slutliga beslut senast den 25 maj under taxeringsåret, anföra besvär intill utgången av året efter taxeringsåret. I 2 mom. anges vissa situationer där besvär kan anföras av behörig klagande intill utgången av femte året efter taxeringsåret.

Kommitténs förslag innebär att dessa bestämmelser med i stort sett oförändrat innehåll överförs till FTL. Vissa ändringar föreslås emellertid. De kanske viktigaste ändringarna är att en utvidgning av besvärsrätten föreslås föreligga, dels om de uppgifter på vilka taxeringen grundats är oriktiga – bortsett från mindre fel –, dels om en domstol vid prövning av besvär över taxeringen frångår en anvisning om riktvärden. Dessa nya besvärsgrunder

har av kommittén ansetts inte kräva någon ändrad lydelse av nuvarande bestämmelser.

Förslagen har i allmänhet fått ett positivt mottagande av remissinstanserna. Flera remissinstanser har emellertid synpunkter på förslagen, framför allt i fråga om nämnda utvidgning av tillämpningsområdet.

För egen del vill jag nämna att jag i stort ansluter mig till förslagen. Jag kommer emellertid att föreslå vissa mindre ändringar. I fråga om en utvidgning av tillämpningsområdet på sätt kommittén föreslår har jag, liksom flera remissinstanser, uppfattningen att en sådan kan vara motiverad men att denna i så fall måste komma till uttryck i lagtexten. Jag kommer i de följande avsnitten att behandla kommitténs förslag i fråga om besvär i särskild ordning.

2.3.3.2 Utebliven eller för sent erhållen underrättelse

Kommittén föreslår att nuvarande möjlighet till extraordinär besvärsrätt enligt reglerna i 167 § 1 mom. TL bibehålls i huvudsak oförändrade. Förslaget innebär att ägare skall ha rätt att anföra besvär i särskild ordning om han inte senast den 15 augusti under taxeringsåret fått underrättelse om fastighetstaxeringsnämnds beslut om fastighetstaxering. Tidsgränsen den 15 augusti, i stället som f. n. den 25 maj, valdes med hänsyn till att besvär i vanlig ordning av fastighetsägare enligt 21 kap. 1 § FTL skall anföras senast den 15 september. Rätten att anföra besvär i särskild ordning i detta fall föreslås oförändrat föreligga intill utgången av året efter taxeringsåret.

Kommittén föreslår att i FTL införs ett nytt kapitel, 23 kap., om besvär i särskild ordning. Den nu aktuella bestämmelsen skall därvid tas in i 1 § i detta kapitel.

Förslaget har godtagits av remissinstanserna. Även jag ansluter mig till förslaget.

2.3.3.3 Oriktigt taxeringsbeslut, m. m.

I 167 § 2 mom. TL anges när rätt till besvär i särskild ordning föreligger på grund av oriktigt taxeringsbeslut. Kommitténs förslag innebär att nuvarande bestämmelser i huvudsak oförändrade förs över till 23 kap. 2 § FTL. Förslaget innebär som tidigare nämnts emellertid även att en viss utvidgning av besvärsrätten skall införas utan att bestämmelsens ordalydelse ändras.

Jag kommer nu att behandla varje föreslagen besvärgrund för sig.

Fastighet har genom förbiseende inte blivit taxerad

Denna besvärgrund föreslås av kommittén gälla även i fortsättningen. Förslaget innebär även ett tillägg så till vida att besvärsrätt skall föreligga även när del av fastighet genom förbiseende inte blivit taxerad. Enligt kommittén föreslås detta tillägg för att undvika oklarhet huruvida underlåtenhet att taxera viss del av fastighet faller under bestämmelsen.

Jag delar liksom remissinstanserna kommitténs uppfattning att nuvarande bestämmelse bör finnas även i fortsättningen. Förslaget att även underlåtenhet att taxera del av fastighet skall ingå i bestämmelsen innebär emellertid att den kommer att avse t. ex. fall då hela fastighetens areal inte har beaktats vid fastighetstaxeringen och de fall då en byggnad inte har blivit värderad. Felet kan avse en så liten areal eller en så obetydlig byggnad att taxeringen påverkas endast i mindre grad. Det kan i vissa fall även ligga en medveten bedömning bakom felet som då inte bör kunna angripas genom besvär i särskild ordning. Jag anser på grund härav att orden "del av fastighet" bör utgå ur lagtexten. Frågan huruvida besvär i särskild ordning bör föreligga när del av fastighet av förbiscende inte blivit taxerad bör i stället kunna bedömas enligt någon av de övriga grunderna för särskilda besvär.

Taxering har ägt rum av annan egendom än fastighet eller felaktigt skattepliktsbeslut föreligger

Kommittén föreslår att dessa besvärsgrunder oförändrade förs över till FTL.

Förslaget har i allmänhet inte mött några erinringar från remissinstanserna. Jag godtar förslagen men vill nämna följande. Egendom som enligt 7 kap. 16 § FTL inte skall åsättas något värde men som är skattepliktig var vid föregående fastighetstaxering i regel inte skattepliktig. Denna egendom kommer nu inte att omfattas av besvärsgrunderna att felaktigt skattepliktsbeslut föreligger. Enligt min mening bör extraordinär besvärsrätt föreligga om sådan egendom felaktigt åsatts värde. Detta bör ske genom ett tillägg av denna innebörd till bestämmelsen om extraordinär besvärsrätt när taxering har ägt rum av annan egendom än fastighet.

Dubbeltaxering

Enligt 167 § 2 mom. 4) TL föreligger besvärsrätt om fastighet taxerats på mer än en ort eller eljest taxerats i fall, där taxering av fastigheten inte bort äga rum.

Kommittén föreslår att besvärsrätt även i fortsättningen skall föreligga om fastigheten har taxerats på mer än en ort. Några andra fall av dubbeltaxering än taxering på mer än en ort bör enligt kommittén inte kunna förekomma och föreslår därför att besvärsrätten begränsas till de fall fastighet har taxerats på mer än en ort. Förslaget innebär vidare att besvärsrätt bör föreligga även när del av fastighet har taxerats på mer än en ort.

Förslaget har godtagits eller lämnats utan erinran av de flesta remissinstanserna.

För egen del vill jag nämna följande. Jag instämmer i det påpekande som gjorts av en remissinstans om att dubbeltaxering kan tänkas äga rum utan att det sker på olika orter. Bestämmelsen bör utformas så att den avser även detta fall. Någon remissinstans har ansett att det synes obehövt att ange att besvärsrätt skall föreligga när del av fastighet har taxerats på mer än en ort,

eftersom det måste antas att hänförande av egendom till två olika taxeringsenheter inte sker utan att taxeringsnämnden gör ett sådant uppenbart förbiseende som avses i kommitténs förslag till punkt 5. Det kan emellertid enligt min mening finnas fall när del av fastighet har dubbeltaxerats utan att sådant uppenbart förbiseende har ägt rum. En självständig besvärsmått bör därför enligt min mening föreligga även när del av fastighet har dubbeltaxerats.

Jag vill erinra om att jag tidigare har föreslagit att orden "del av fastighet" skall utgå ur kommitténs förslag att besvärsmått skall föreligga om fastighet eller del av fastighet genom förbiseende inte har blivit taxerad. Det kunde därför förefalla naturligt att ta bort orden "del av fastighet" från även denna bestämmelse.

I det föregående fallet, när del av fastighet genom förbiseende inte blivit taxerad, kunde del av fastighet avse en så liten areal eller en så obetydlig byggnad att taxeringen påverkas endast i mindre grad. I det fallet bör extraordinär besvärsmått enligt min mening inte alltid föreligga. Förhållandet är något annorlunda vid dubbeltaxering av del av fastighet. Här torde det i regel vara fråga om ändring av taxeringen i högre grad än i föregående fall. Dessutom är en extraordinär besvärsmått vid fall när del av fastighet blivit dubbeltaxerad normalt till fastighetsägarens förmån. Besvär i detta fall torde i allmänhet avse endast en sänkning av taxeringsvärdet.

Feltaxering på grund av felräkning m. m.

Kommittén föreslår att den särskilda besvärsgunden att taxeringsbeslutet blivit felaktigt på grund av felräkning m. m. eller annat uppenbart förbiseende skall föras över till 23 kap. 2 § FTL.

Förslaget har godtagits eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Även jag ansluter mig till förslaget.

Väsentligt annorlunda taxering

Extraordinär besvärsmått föreligger enligt 167 § 2 mom. 6) TL om sådana omständigheter föreligger som bort föranleda väsentligt annorlunda taxering och särskilda skäl föreligger för prövning av besvären.

Kommitténs förslag innebär att bestämmelsen överförs till 23 kap. 2 § FTL. Kommittén föreslår att extraordinär besvärsmått enligt denna grund skall föreligga även när en skattedomstol genom lagakraftvunnet beslut har frångått en anvisning om riktvärden. Detta är enligt kommittén en utvidgning av besvärsmåtten jämfört med nuvarande ordning. Kommittén anser dock att denna utvidgade besvärsmått inte kräver någon ändring av bestämmelsen. Kommittén föreslår vidare att extraordinär besvärsmått skall föreligga när taxeringen blivit felaktig på grund av att ett felaktigt eller ofullständigt underlag för taxeringen har legat till grund för denna. Detta föreslås gälla oavsett hur felaktigheten har uppkommit och i vilken riktning taxeringen bör ändras. Kommitténs förslag innebär vidare att, i de fall ett

krav på taxeringsvärdeförändring skall föreligga, skall gälla den förutsättningen för prövning av besvären att taxeringsvärdet bör ändras med minst 10 %. Enligt kommittén är väsentlighetskravet uppfyllt om indelningen i taxeringsenheter bör ändras eller om beskattningsnaturen bör ändras. Kommittén anser att någon ändring av bestämmelsen inte är nödvändig.

De föreslagna utvidgningarna av besvärsgunden har godtagits eller lämnats utan erinran av de flesta remissinstanserna. Olika synpunkter och förslag har emellertid framförts. Särskilt har flera remissinstanser ifrågasatt om inte utvidgningen av tillämpningsområdet bör komma till uttryck i lagtexten.

För egen del vill jag nämna följande. Intresset av att få likformiga och rättvisa fastighetstaxeringar talar för en utvidgning av besvärsrätten på sätt kommittén föreslår. Mot detta står intresset av att lagakraftätagande beslut skall stå fast.

I de fall en anvisning om riktvärden genom lagakraftätagande beslut har frångåtts av en skattedomstol talar enligt min mening rättvisaspekterna för att besvärsrätt skall föreligga. Jag är således i princip positiv till en sådan besvärsrätt. För att besvärsrätt skall föreligga skall det emellertid verkligen röra sig om ett frångående av riktvärdeanvisningen och inte om en justering av taxeringsvärdet på grund av säregna förhållanden. Jag vill framhålla att det normalt är så att riktvärdena bygger på de mest tillförlitliga utredningar om fastigheternas marknadsvärden som går att få fram som underlag för värderingen. Emellertid kan naturligtvis felräkningar och oriktiga beräkningar förekomma också i detta sammanhang. Det kan också tänkas inträffa i något enstaka fall att fastighetsägaren kan lägga fram en bättre statistik för beräkning av värdena än den som legat till grund för riktvärdena. Liksom tidigare torde det emellertid finnas skäl att frånga riktvärdena endast i enstaka fall. Några remissinstanser anser att denna besvärsrätt inryms under nuvarande lydelse av bestämmelsen. Jag anser emellertid att en sådan besvärsrätt bör framgå av lagtexten genom ett tillägg till denna.

Jag delar uppfattningen att det föreligger ett behov att kunna rätta felaktiga taxeringar om oriktigt eller bristande taxeringsunderlag föreligger. Den utvidgade besvärsrätt som kommittén har föreslagit syftar till att åstadkomma ett taxeringsresultat som skulle ha blivit följderna om fastighets-taxeringsnämnden från början hade haft korrekta och fullständiga uppgifter. Fastighetsägaren åsamkas således inte någon egentlig rättsförlust. Jag ansluter mig därför till kommitténs uppfattning att denna besvärsrätt bör föreligga. Den bör emellertid komma till uttryck i lagtexten.

Enligt förslaget till lagtext skall krävas att väsentligt annorlunda taxering bort ske för att besvärsrätt skall föreligga. Detta stämmer överens med vad som gäller f. n. Begreppet väsentligt annorlunda taxering torde enligt uttalanden i förarbetena till bestämmelsens införande (Ds Fi 1969:7, prop. 1969:147) tolkas med ledning av vissa av de skäl för ny taxering som gäller vid särskild fastighetstaxering. Nytaxering skall ske bl. a. om indelningen i

taxeringsenheter bör ändras, om skattepliktsförhållande bör ändras eller om sådan feltaxering skett att taxeringsvärdet bör ändras med 20 %. Kommittén föreslår att kravet på väsentligt annorlunda taxering bör vara uppfyllt i de två första fallen. I de fall då villkoret om taxeringsvärdeförändring är tillämpligt anser kommittén att en värdeförändring på 10 % skulle uppfylla kravet. Detta föreslås av kommittén gälla utan någon ändring av bestämmelsen, vilket har mött kritik från flera remissinstanser.

Jag delar uppfattningen, som framförs av flera remissinstanser, att de av kommittén föreslagna ändringarna i förhållande till vad som gäller f. n. i princip bör komma till uttryck i lagtexten. Liksom kommittén anser jag att det vore praktiskt att vid den extraordinära besvärspövningen ha samma regler för taxeringsvärdeförändring som gäller vid den särskilda fastighetstaxeringen. Enligt vad jag har erfarit kommer kommittén inom kort att överlämna ett betänkande om hur den särskilda fastighetstaxeringen skall utformas för framtiden.

Med hänsyn till det nyss anförda bör därför frågan om grunderna för den särskilda fastighetstaxeringen och nu nämnda extraordinära besvär bedömas i ett sammanhang. Jag vill därför avvakta betänkandet innan jag tar slutlig ställning till hur dessa besvärsgrunder närmare bör utformas så att såväl frångående av anvisning som felaktigt taxeringsunderlag kan åberopas som besvärsgrund. Jag avser att återkomma med förslag i dessa delar senare i år. Tills vidare bör de särskilda besvärsgrunderna i dessa delar behållas i sin nuvarande form och de kan då utformas på sätt kommittén har föreslagit.

Felaktig underrättelse

Kommitténs förslag innebär att bestämmelsen i 167 § 2 mom. 7) TL överförs till 23 kap. 2 § 7 FTL. Jag godtar förslaget.

2.3.3.4 Övrigt om besvär i särskild ordning

I 167 § 3 mom. TL regleras vilken domstol som skall pröva extraordinära besvär m. m. I 4 mom. samma paragraf finns för de fall extraordinära besvär anföras hos länsrätt en hänvisning till 75 § TL. som anger hur det skall förfaras om besvärshandlingarna har sänts till annan länsrätt än den som skall pröva besvären.

Kommittéförslaget innebär att dessa bestämmelser förs över till 23 kap. 3 och 4 §§ FTL. Jag godtar förslaget.

2.3.4 Övriga bestämmelser om besvär, m. m.

I 168 och 169 §§ TL finns allmänna bestämmelser om besvär, som i huvudsak är gemensamma för samtliga instanser.

Kommittén anser att dessa regler bör gälla även i fortsättningen. Vissa av bestämmelserna har enligt kommittén närmast karaktär av verkställighets-

föreskrifter och bör därför tas in i fastighetstaxeringsförordningen (1979:1193). Övriga bestämmelser föreslås bli överförda till ett eget kapitel i FTL, 24 kap.

24 kap. 1 § föreslås av kommittén innehålla de bestämmelser om besvärsrätt som nu finns intagna i 168 § första stycket TL. Sådan rätt tillkommer enligt förslaget den som vid ingången av taxeringsåret är ägare till fastighet liksom den som därefter, men senast före ingången av femte året efter taxeringsåret, har blivit ägare till fastighet samt vissa arrendatorer, som har att ansvara för skatt för fastighets garantibelopp.

Förslaget har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. Några remissinstanser har framfört kritiska synpunkter.

Jag vill för egen del nämna följande. Jag anser att bestämmelserna i FTL om ägares besvärsrätt skulle vinna i klarhet om i förslaget till 24 kap. 1 § FTL görs en hänvisning till 21–23 kap. FTL.

I 24 kap. 2 § FTL föreslås taxeringsintendents besvärsrätt till fastighetsägarens förmån bli intagen. Jag har tidigare (avsnitt 2.3.2.2) behandlat denna besvärsrätt och därvid anslutit mig till förslaget.

Kommitténs förslag till 24 kap. 3 § FTL stämmer överens med bestämmelserna i 169 § första och andra styckena TL. Den ändringen föreslås att bestämmelserna för samtliga tre instanser förs samman till ett gemensamt stycke.

Kommitténs förslag till 24 kap. 4–7 §§ FTL innebär ett överförande av motsvarande bestämmelser från TL.

Jag ansluter mig till förslagen.

Jag vill vidare ta upp en fråga som rör ikraftträdandebestämmelserna till ändringen i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar. Äldre bestämmelser i denna lag bör tillämpas i fråga om fastighetstaxering år 1980 och tidigare. Jag föreslår att ikraftträdandebestämmelserna utformas i enlighet härmed.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom budgetdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152),
2. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
3. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Det under 3 angivna förslaget har upprättats i samråd med statsrådet Petri.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4*¹.

¹ Bilagan har uteslutits här. Förslagen är likalydande med dem som är fogade till propositionen.

4 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över de upprättade lagförslagen.

5 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

*Bilaga I*Sammanfattning av betänkandet Besvärregler vid allmän fastighetstaxering, följdändringar m.m. (Ds B 1980:8)

I delbetänkandena Fastighetstaxering 81 (SOU 1979:32 och 33), Fastighetstaxering 81 Industribyggnader (SOU 1979:81) och Förseningsavgift vid allmän fastighetstaxering (Ds B 1980:4) har kommittén i allt väsentligt behandlat de frågor som avser 1981 års allmänna fastighetstaxering. Lagstiftning har skett på grundval av de två första delbetänkandena (prop. 1979/80:40, SkU 17, rskr 121, SFS 1979:1152-1154 resp. prop. 1979:80, SkU 46, rskr 280, SFS 1980:149-150). Kommittén har vidare i delbetänkandet Villabeskattnings 81 (Ds B 1980:5) lagt fram förslag rörande 1981 års villabeskattnings. Detta betänkande liksom betänkandet angående förseningsavgift remissbehandlas f.n.

Kommittén redovisar i föreliggande delbetänkande återstående delar av utredningsuppdraget i fråga om 1981 års allmänna fastighetstaxering. Därvid behandlas frågor som rör beslutsunderlag och kontrollmöjligheter vid fastighetstaxeringen, rättelse och besvär, påföljder samt sekretessbestämmelser. Vidare lägger kommittén fram förslag till följdändringar i andra författningar med anledning av fastighetstaxeringslagen.

I ett senare betänkande avser kommittén att redovisa överväganden rörande särskild fastighetstaxering och ett system med s.k. rullande fastighetstaxering.

Beslutsunderlaget vid fastighetstaxeringen grundar sig till stor del på de uppgifter som fastighetsägarna lämnar. Kommittén förutsätter dock att en större del av de uppgifter i framtiden kommer att kunna hämtas från olika myndighetsregister. Denna fråga kommer att behandlas i samband med kommitténs överväganden angående rullande fastighetstaxering. Även kontrollen av lämnade uppgifter bör ske med hjälp av de data om fastigheterna som finns registrerade hos myndigheterna. En möjlighet till kontroll består även i en utökad rätt

till besiktning, vilket kommittén föreslår skall gälla vid 1981 års allmänna fastighetstaxering.

Beträffande rättelse och besvär vid allmän fastighetstaxering föreslår kommittén att nuvarande regler skall gälla även i fortsättningen med i stort sett oförändrat innehåll. Kommittén föreslår även en viss utvidgning av tillämpningsområdet för besvär i särskild ordning. Sådan besvärsmätt föreslås föreligga dels om de uppgifter på vilka taxeringen grundas är oriktiga - bortsett från bagatellfel - dels om en domstol vid prövning av besvär över taxeringen frångår en av RSV eller länsstyrelse utfärdad anvisning. De föreslagna besvärsgrunderna har ansetts inte kräva någon ändrad lydelse av nuvarande lagregler.

Nuvarande bestämmelser i fråga om oriktiga uppgifter vid allmän fastighetsdeklaration innefattar straffpåföljd i de fall oriktigheten har lämnats uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Kommittén konstaterar att omfattningen av det straffbara området i och för sig är väl avvägd och bör behållas. Det har dock visat sig att bestämmelserna inte tillämpas i praktiken. Kommittén förordar därför en effektivisering av den anmälningsskyldighet som redan enligt nuvarande ordning åvilar fastighetstaxeringsnämndens ordförande, lokala skattemyndigheten och skattechefen. Närmare anvisningar härom bör utfärdas av RSV efter samråd med riksåklagaren.

Bestämmelser om handlingssekretess och tystnadsplikt vid fastighetstaxeringen föreslås anpassas till den nya sekretesslagstiftningen. Detta innebär att dessa frågor inte behöver särskilt regleras i FTL efter den 1 januari 1981.

Uppgifter från fastighetstaxeringen har betydelse inom många olika områden. Det ursprungliga och alltjämt främsta syftet med fastighetstaxeringen är att ta fram underlag för den kommunala garantibeskattningen. Uppgifterna används vidare för en mängd andra ändamål framför allt inom beskattnings-

området. Som exempel härpå kan nämnas schablonbeskattningen av en- och tvåfamiljsfastigheter, realisationsvinstbeskattningen och kapitalbeskattningen. Fastighetstaxeringen har betydelse även utanför beskattningsområdet, t.ex. vid förvärv av jordbruks- och hyresfastigheter och vid tillämpningen av vissa kapitalplacerings- och fonderingsregler. Härav följer att ändringar av reglerna för fastighetstaxeringen också ger upphov till vissa följdändringar på andra områden.

Kommittén har i delbetänkandet Villabeskattning 81 (Ds B 1980:5) redovisat överväganden och förslag rörande schablonbeskattningen av villor. Detta uppdrag grundade sig på särskilda tilläggsdirektiv till kommittén. I övrigt har kommittén ansett det ligga utanför utredningsuppdraget att ta upp de följdfrågor som uppkommer genom att nivån på taxeringsvärdena stiger vid 1981 års allmänna fastighetstaxering. Däremot har kommittén behandlat sådana följdfrågor som uppkommer genom de nya skattepliktsreglerna och andra ändringar av principiell natur vid fastighetstaxeringen.

Med hänsyn till den i FTL införda huvudsaklighetsprincipen när man avgör om en fastighet skall vara skattepliktig eller inte föreslår kommittén att möjlighet införs att få ett officiellt värderingsutlåtande även för skattefria fastigheter. Detta föreslås ske genom att tillämpningsområdet för lagen om särskilt uppskattningsvärde på fastighet vidgas.

Reglerna om indelning av byggnader och mark i FTL - tidigare ingick dessa nästan uteslutande i RSV:s anvisningar - styr i hög grad taxeringsbesluten om skatteplikt, beskattningsnatur och indelning i taxeringsenheter. Dessa regler föranleder en mindre följdändring i stämpelskattelagen som rör frågan om vilka kommunala markförvärv som skall vara undantagna från stämpelskatteplikt.

Skattepliktsbestämmelserna har inte enbart ändrats med avseende på huvudsaklighetsprincipen. En annan förändring är att man i allt väsentligt har slopat kravet på att äganderätten skall tillkomma särskilt angivna ägarkategorier för att skattefrihet skall föreligga. Vidare har en anpassning till dagens samhällsförhållanden skett genom att de skattebefriande användningsområdena utvidgats. Dessa ändringar har föranlett kommittén att föreslå vissa ändringar i KL, Si och Sf.

Ägarkravets slopande föreslås i princip slå igenom vid inkomsttaxeringen. Kommittén har sålunda föreslagit att ägare till fastighet som avses i 3 kap. FTL skall frikallas från skattskyldighet för inkomst av fastigheten i den mån inkomsten härrör från sådan allmännyttig verksamhet som ägaren själv bedriver. Däremot har kommittén inte ansett sig kunna föreslå att också huvudsaklighetsprincipen skall slå igenom vid inkomsttaxeringen på det viset att inkomst från förvärvskälla vari fastighet ingår alltid skall vara antingen i sin helhet skattefri eller skattepliktig. Kommittén har i stället föreslagit att nuvarande ordning skall behållas. Detta innebär att inkomst av fastighet som används delvis i allmännyttig och delvis kommersiell verksamhet kommer att beräknas endast i fråga om den sistnämnda verksamheten.

Vissa fastighetskategorier har dock ansetts inte böra åtnjuta någon skattelindring utöver garantiskatteeffekten. Det rör sig här om kommunikationsanläggningar, distributionsanläggningar och reningsanläggningar där ägaren föreslås bli oinskränkt skattskyldig för inkomst av fastighet även efter den 1 januari 1981.

Vid förmögenhetstaxeringen är i dag alla skattefria fastigheter generellt undantagna från förmögenhetsskatteplikt. De skall alltså inte tas upp som tillgång vid förmögenhetsberäkningen. Denna regel har emellertid inte någon större

skattelindrande effekt. Fastighet måste nämligen i dag ägas av vissa angivna rättssubjekt för att kunna undantas från skatteplikt vid fastighetstaxeringen och dessa rättssubjekt är normalt inte över huvud skattskyldiga till förmögenhetsskatt. Museer, vissa kyrkobyggnader och kommunikationsanläggningar m.m. kan dock ägas av någon som normalt är förmögenhetsskattskyldig. Ägarkravets slopande i den nya FTL har föranlett kommittén att föreslå en inskränkning i den generella skattefriheten vid förmögenhetstaxeringen för skattefria fastigheter. Inskränkningen innebär att den som är skattskyldig till förmögenhetsskatt skall ta upp även skattefri fastighet som tillgång vid förmögenhetsberäkningen dock ej museibyggnader, kommunikationsanläggningar m.m. Berörda fastigheter föreslås kunna åsättas särskilt uppskattningsvärde.

Vidare redovisar kommittén vissa rent redaktionella följdändringar till FTL. Det rör sig bl.a. om ändringar med anledning av att skattskyldigheten för täktmark i vissa fall förts över från ägare till nyttjanderättshavare. Överväganden redovisas också rörande vissa frågor som ansetts böra beröras men som inte föranlett något följdändringsförslag från kommittén. Detta är i några fall betingat av att inom budgetdepartementet f.n. behandlas vissa följdfrågor till FTL såsom fastighetsbegreppet vid realisationsvinstbeskattning och substansminskningsavdrag för täkt.

Följdändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1981 då 1981 års fastighetstaxeringsbeslut skall börja gälla.

Bilaga 2

Fastighetstaxeringskommitténs författningsförslag1 Förslag tillLag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)

Härigenom föreskrivs i fråga om fastighetstaxeringslagen (1979:1152)

dels att 18 kap. 21 och 29-43 §§ och 21 kap. skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas tre nya kapitel, 22-24 kap. av nedan angivna lydelse.

18 kap.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

21 §

Vad i 16-20 §§ är sagt om fastighetsdeklaration gäller även beträffande andra uppgifter, som lämnas till ledning vid allmän fastighetstaxering och beträffande av myndighet vid taxeringskontroll upprättade handlingar.

Vad i 16-20 och 42 §§ är sagt om fastighetsdeklaration gäller även beträffande andra uppgifter, som lämnas till ledning vid allmän fastighetstaxering och beträffande av myndighet vid taxeringskontroll upprättade handlingar.

29 §

Innehållet i deklaration får, utom i de fall som anges i 19 §, inte yppas för annan än den som själv får ta del av deklarationen i fråga.

Ej heller får för obehörig uppenbaras vad som

Kan uppgift som behövs för att taxera en fastighet inte utan avsevärd orlänhet erhållas på annat sätt som anges i detta kapitel får fastighetstaxeringsnämnd besiktiga fastigheten även i andra

Nuvarande lydelse

upplysts eller i övrigt
yttrats vid sammanträde
med fastighetstaxerings-
nämnd.

Föreslagen lydelse

fall än som avses i 3 §.
I fråga om sådan besikt-
ning gäller 30-41 §§.

30 §

Den som till ledning vid
allmän fastighetstaxering
uppsåtligen eller av grov
oaktsamhet lämnat handling
med oriktig uppgift och
därigenom föranleder fara
för att taxeringen blir för
låg dömes till böter eller
fängelse i högst sex måna-
der.

Den som uppsåtligen el-
ler av grov oaktsamhet
underlåter att lämna all-
män fastighetsdeklaration
dömes till böter.

I ringa fall dömes ej
till ansvar enligt första
eller andra stycket.

Besiktning får ske en-
dast om det finns anled-
ning anta att sådan upp-
gift, som avses i 29 §,
är felaktig eller brist-
fällig och uppgiften är
av väsentlig betydelse
för åsättande av en rik-
tig taxering.

31 §

Länsrätten i det län där
fastigheten är belägen be-
slutar om besiktning på
framställning av fastighets-
taxeringsnämnden.

Mot beslut om besiktning
får talan inte föras.

32 §

I beslut om besiktning
skall redovisas vad denna

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

skall avse. Om det finnes
påkallat får även tid för
besiktningen bestämmas.

Beslutet skall senast
vid förrättning för verk-
ställighet mot bevis lämnas
till fastighetsägaren och
annan, hos vilken verkstäl-
lighet sker. Kan beslutet
inte överlämnas vid för-
rättningen skall det delges
genom rättens försorg.

33 §

Har fastighetstaxerings-
nämnd gjort framställning
om besiktning och behövs
inte längre åtgärden skall
nämnden genast anmäla det-
ta till rätten.

34 §

Länsrätten skall omedel-
bart upphäva beslut om be-
siktning när anmälan enligt
33 § har skett.

35 §

Innan beslut om besikt-
ning verkställs skall fas-

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

tighetsägaren beredas tillfälle att inställa sig till förrättningen. Detsamma gäller nyttjanderättshavare som berörs av åtgärden.

Kan den som avses i första stycket inte utan nämnvärt uppskov kallas till förrättningen eller inställa sig vid denna, får verkställighet ändå ske under förutsättning att särskilt tillkallat vittne är närvarande. Är den, hos vilken besiktning av bostadsutrymme skall ske, inte närvarande, får dock förrättningen genomföras endast om det kan antas att fastighetsägaren eller annan söker förhålla besiktningen eller att den av annat skäl kommer att försenas.

36 §

Fastighetsägaren och annan hos vilken verkställighet sker har rätt att tillkalla vittne. Förrättningen får dock inte i onödan uppehållas i väntan på att vittne skall inställa sig.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

37 §

Besiktning skall verk-
ställas så att den innebär
minsta möjliga olägenhet
för den som berörs av be-
siktningen. Skada får inte
förorsakas på egendom. Lås
och annan stängningsanord-
ning får dock brytas.

38 §

Verställighet av besikt-
ning i bostadsutrymme får
inte utan medgivande av
den som berörs därav på-
börjas mellan kl. 19 och
kl. 8.

39 §

Fastighetstaxeringsnäm-
dens ordförande, konsulent
eller tjänsteman som bi-
träder nämnden verkställer
beslut om besiktning. Om
det är påkallat får annan
ledamot i nämnden närvara.

Åtgärd som avses i 37 §
sista meningen skall verk-
ställas av kronofogdemyn-
digheten.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

40 §

Vid besiktning är fastighetsägaren skyldig att lämna de upplysningar som behövs för besiktningens verkställande samt att lämna tillträde till fastigheten och dess byggnader.

41 §

Angående verkställighet av beslut om besiktning skall utfärdas bevis. Vad i 32 § andra stycket föreskrivs rörande beslut om besiktning skall äga motsvarande tillämpning på bevis om verkställighet. Är den som skall erhålla bevis inte närvarande vid förrättningen, skall bevis lämnas även till någon som kan anses företräda honom, om sådan person är närvarande.

42 §

Innehållet i deklaration får, utom i de fall som anges i 19 §, inte yppas för annan än den som själv får ta del av deklarationen i fråga.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

Ej heller får för obehörig uppenbaras vad som upplysts eller i övrigt yttrats vid sammanträde med fastighetstaxeringsnämnd eller vid besiktning enligt denna lag.

43 §

Den som till ledning vid allmän fastighetstaxering uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat handling med oriktig uppgift och därigenom föranleder fara för att taxeringen blir för låg dömes till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att lämna allmän fastighetsdeklaration dömes till böter.

I ringa fall dömes ej till ansvar enligt första eller andra stycket.

21 kap.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

1 §¹⁾

Besvär av ägare av fastighet skall ha inkommit senast den 15 september under taxeringsåret.

Kommuns besvär skall anföras före utgången av oktober månad under taxeringsåret.

Taxeringsintendent har rätt att anföras besvär in- till utgången av november månad under taxeringsåret. Han skall inom samma tid ange yrkanden och grunder för besvärstalan, om inte med hänsyn till utredningens vidlyftighet eller andra synnerliga skäl länsrätten medger anstånd.

Inkommer besvär från ägare av fastighet efter den i första stycket angivna tiden men före utgången av november månad under taxeringsåret, får länsrätten pröva besvären om taxeringsintendenten helt eller delvis biträder i sak.

Har länsrätten avgjort besvär över viss taxering, får

Talan mot fastighets- taxeringsnämnds beslut förs genom besvär hos länsrätten.

Besvär får anföras av ägare av den fastighet beslutet rör samt av vederbörande kommun och taxeringsintendent.

¹⁾ Senaste lydelse 1980:149

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

besvär inte anföras hos läns-
rätten rörande samma taxering.

2 §

Har besvärshandlingarna
sänts till annan länsrätt
än den som har att pröva
besvären, utgör detta inte
hinder för målets prövning.
Handlingarna skall då ome-
delbart översändas till den
länsrätt som skall pröva
besvären.

3 §

Besvär av ägare av fastig-
het skall ha inkommit senast
den 15 september under taxe-
ringsåret.

4 §

Kommuns besvär skall anför-
as före utgången av oktober
månad under taxeringsåret.

5 §

Taxeringsintendent har rätt
att anföras besvär intill ut-
gången av november månad
under taxeringsåret.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

Han skall inom samma tid
ange yrkanden och grunder
för besvärstalan, om inte
med hänsyn till utred-
ningens vidlyftighet eller
andra synnerliga skäl läns-
rätten medger anstånd.

6 §

Inkommer besvär från äga-
re av fastighet efter den i
3 § angivna tiden men före
utgången av november månad
under taxeringsåret, får
länsrätten pröva besvären
om taxeringsintendenten
helt eller delvis biträder
besvären i sak.

7 §

Har länsrätten avgjort
besvär över viss taxering,
får besvär inte anföras
hos länsrätten rörande sam-
ma taxering.

8 §

Vid prövning av mål om
fastighetstaxering består
länsrätten av en lagfaren
domare, värderingstekniska
ledamöter och nämndemän.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

Rätten är domför med en lagfaren domare och tre andra ledamöter, varav minst en värderingsteknisk ledamot och minst två nämndemän, om inte annat följer av 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. Fler än fyra ledamöter, utöver den lagfaren domaren får inte tjänstgöra i rätten. Sammanträde med samtliga ledamöter får dock hållas för överläggning rörande de värderingsgrunder som avses skola tillämpas.

9 §

Värderingsteknisk ledamot i länsrätt skall vara myndig svensk medborgare och ha sakkunskap i fråga om fastighetsvärdering. Bland de värderingstekniska ledamöterna skall finnas företrädare sådan sakkunskap beträffande olika slag av fastigheter.

Bestämmelsen i 20 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar skall också tillämpas beträffande värderingsteknisk ledamot.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

10 §

Nämndeman som avses i 8 §
utses för tiden från och med
den 1 juli det år, då allmän
fastighetstaxering äger rum,
till och med den 30 juni det
år då sådan taxering sker
nästa gång.

Värderingsteknisk ledamot i
länsrätt förordnas av rege-
ringen för tid som sägs i
första stycket.

22 kap. Om besvär över länsrätts och kammarrätts beslut

1 §

Besvär över länsrätts beslut i mål om fastighetstaxering får, förutom i de fall som avses i 33 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) anföras om länsrätten har ändrat fastighetens taxering utan att klaganden har yrkat sådan ändring.

2 §

Mot länsrätts beslut i fråga, som avses i 20 kap. 15 § får talan inte föras.

3 §

Vid besvär över länsrätts beslut skall besvärshandlingen ha kommit in

om besvären har anförts av fastighetsägare, inom två månader från det han har fått del av det överklagade beslutet, samt

om besvären har anförts av taxeringsintendent eller kommun,

inom två månader från den dag, då länsrättens beslut meddelades.

4 §

Vid prövning av mål om allmän fastighetstaxering består kammarrätt av tre lagfarna ledamöter samt två av de särskilda ledamöter som avses i 5 §. Utevaro av en av de särskilda ledamöterna hindrar dock inte att mål avgörs om tre av kammarrättens ledamöter är ense om slutet.

Utan hinder av vad som sägs i första stycket får regeringen beträffande vissa grupper av ifrågavarande mål föreskriva, att bestämmelsen om att särskilda ledamöter skall delta vid målens prövning inte skall tillämpas.

5 §

Regeringen förordnar för högst fem år i sänder för varje kammarrätt minst nio, högst tjugo i praktiska värv förfarna personer med god kännedom om fastighetsförhållanden i allmänhet att efter kallelse inträda såsom ledamöter i kammarrätten vid handläggning av mål, som avses i 4 §. Av dessa personer skall i fråga om varje kammarrätt minst tre äga kunskap beträffande värdering av skogsmark och växande skog, minst två beträffande värdering av vattenfallsfastighet, minst två beträffande värdering av jordbruksfastighet i övrigt och minst två beträffande värdering av annan fastighet i övrigt. Avgår sådan person under den tid, för vilken han har blivit utsedd, förordnar regeringen annan person i hans ställe.

Ledamot som här sägs skall vara myndig svensk medborgare. Han får inte vara i konkurstillstånd.

6 §

Regeringen meddelar närmare föreskrifter angående inkallande av de i 5 § nämnda ledamöter till tjänstgöring i kammarrätt samt angående ordnandet av kammarrätts arbete med handläggning

av mål angående allmän fastighetstaxering och därmed sammanhängande frågor.

7 §

Vid besvär över kammarrätts beslut i mål angående allmän fastighetstaxering skall besvärshandlingen ha kommit in inom två månader från den dag då klaganden har fått del av beslutet.

23 kap. Om besvär i särskild ordning

1 §

Har ägare av fastighet, som skall få underrättelse enligt 20 kap. 18 §, inte fått sådan underrättelse senast den 15 augusti under taxeringsåret, får ägaren anföra besvär intill utgången av året efter taxeringsåret.

2 §

Den som enligt 21 kap. 1 § får föra talan mot fastighetstaxeringsnämnds beslut får före utgången av femte året efter taxeringsåret anföra besvär,

1. om fastighet eller del av fastighet genom förbiseende inte har blivit taxerad
2. om taxering har ägt rum av annan egendom än fastighet
3. om fastighet har upptagits såsom skattepliktig fastän den är undantagen från skatteplikt, eller har undantagits från skatteplikt, trots att så inte hade bort ske
4. om fastighet eller del av fastighet har taxerats på mer än en ort
5. om taxeringsbeslut beträffande fastigheten har blivit oriktigt på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende,
6. om eljest sådana omständigheter föreligger, som har bort föranleda väsentligt annorlunda taxering och särskilda skäl föreligger för prövning av besvären

7. om underrättelse som avses i 20 kap. 14 eller 18 §§ har haft felaktigt innehåll.

3 §

Besvär enligt detta kapitel prövas av länsrätten. Har taxeringen prövats av länsrätten, skall kammarrätt pröva målet. Har taxeringen prövats av kammarrätt eller regeringsrätten, skall regeringsrätten pröva målet.

Regeringsrätten och kammarrätten får, om besvär enligt detta kapitel finnes böra upptas till prövning, förordna att målet skall upptas och vidare handläggas av länsrätt.

4 §

Anförs besvär i särskild ordning hos länsrätt, äger 21 kap. 2 § motsvarande tillämpning.

24 kap. Övriga bestämmelser om besvär

1 §

Besvärsrätt tillkommer den som vid ingången av taxeringsåret är ägare av fastighet liksom den som därefter, dock senast före ingången av femte året efter taxeringsåret, har blivit ägare av fastigheten ävensom arrendator, vilken jämlikt avtal, ingånget efter kommunalskattelagens ikraftträdande, gentemot ägare har att ansvara för skatt för fastighets garantibelopp.

2 §

Taxeringsintendent får inom den för honom gällande besvärstiden anföra besvär till fastighetsägarens förmän. Därvid har han samma behörighet som fastighetsägaren.

3 §

Finner länsrätt, kammarrätt eller regeringsrätten vid prövning av besvär rörande allmän fastighetstaxering, att taxeringen har verkställts på orätt ort eller har underlåtits på rätt ort, får rätten, efter vederbörandes hörande, vidtaga erforderlig rättelse. Taxeringen får dock inte höjas utöver vad tidigare har bestämts, om inte sådan höjning har yrkats i besvären.

4 §

Angående fullföljd av talan mot beslut i anledning av besvär som har anförts i särskild ordning, så ock i fråga, som avses i 3 §, skall i tillämpliga delar gälla vad i denna lag i övrigt är föreskrivet angående besvär rörande allmän fastighetstaxering.

5 §

Har part anfört besvär över länsrätts eller kammarrätts beslut i mål angående fastighetstaxering, får även motpart föra talan mot beslutet, även om den för honom föreskrivna besvärstiden har utgått; dock åligger det honom att inkomma med sådana besvär inom en månad från utgången av den tid inom vilken de först anförda besvären har skolat anföras.

Återkallas eller förfaller oljест den första besvärstalan, är även den senare besvärstalan förfallen.

6 §

I fråga om besvär enligt denna lag skall vad som är föreskrivet för kommun gälla jämväl för landstingskommun och annan menighet, som äger utöva beskattningsrätt.

7 §

Av länsrätt behandlad fastighetstaxeringsfråga får återförvisas till rätten för förnyad behandling.

Denna lag träder i kraft såvitt avser 18 kap 21 § och 29-43 §§ två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling samt i övrigt den 1 januari 1981 och skall tillämpas första gången i fråga om allmän fastighetstaxering år 1981.

2 Förslag till

Lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)

Härigenom föreskrivs i fråga om taxeringslagen (1956:623)¹

att 158, 160-162 och 164-169 §§ skall upphöra att gälla och
att rubrikerna närmast före 158, 164 och 168 §§ skall utgå.

¹Lagen omtryckt 1971:399

Senaste lydelse av

158 § 1979:175

160 § 1979:175

161 § 1979:175

161 § 1979:175

162 § 1979:175

164 § 1-3 mom. 1979:175

164 § 4 mom. 1971:399

165 § 1971:399

166 § 1971:399

167 § 1-2 mom. 1973:1106

167 § 3-4 mom. 1979:175

168 § 1979:175

169 § 1979:175

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981 och skall tillämpas första gången i fråga om allmän fastighetstaxering år 1981.

Bestämmelserna skall dock alltjämt tillämpas i fråga om fastighetstaxering år 1980 och tidigare.

3 Förslag tillLag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen om allmänna förvaltningsdomstolar (1971:289)¹

att 11, 12, 16-19 och 21 §§ skall ha nedan angivna lydelse

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse11 §²

Kammarrätt är delad i avdelningar. Regeringen får bestämma att avdelning skall vara förlagd till annan ort än den där domstolen har sitt säte.

Avdelning består av presidenten eller en lagman såsom ordförande samt av minst två kammarrättsråd, av vilka en är vice ordförande.

Om särskild sammansättning av kammarrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i taxeringslagen (1956:623). Bestämmelser om domförhet vid behandling av kommunalbesvärsmål finns i 13 a §.

Om särskild sammansättning av kammarrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i fastighetstaxeringslagen (1979:1152). Bestämmelser om domförhet vid behandling av kommunalbesvärsmål finns i 13 a §.

12 §³

Kammarrätt är domför med tre lagfarna ledamöter. Fler än fyra lagfarna ledamöter får ej sitta i rätten.

När det är särskilt föreskrivet att nämndeman skall ingå i rätten, är kammarrätt domför med tre lagfarna ledamöter och två nämndemän. Fler än fyra lagfarna ledamöter och tre nämndemän får i sådant fall ej sitta i rätten. Kammarrätt är dock domför utan nämndemän

¹ Lagen omtryckt 1979:165

² Senaste lydelse 1980:274

³ Senaste lydelse 1980:274

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

1. vid prövning av besvär över beslut som ej innebär att målet avgöres,

2. vid förordnande rörande saken i avvaktan på målets avgörande samt vid annan åtgärd som avser endast måls beredande,

3. vid beslut varigenom domstolen skiljer sig från målet utan att detta prövats i sak.

Handlägges mål som avses i andra stycket gemensamt med annat mål, får nämndemän deltaga vid handläggningen även av det senare målet.

Om domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i taxeringslagen (1956:623). Bestämmelser om domförhet vid behandling av kommunalbesvärsmål finns i 13 a §.

Om domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i fastighetstaxeringslagen (1979:1152). Bestämmelser om domförhet vid behandling av kommunalbesvärsmål finns i 13 a §

Regeringen bestämmer i vilken omfattning åtgärd som avser endast måls beredande får vidtagas av lagfaren ledamot i kammarrätten eller annan tjänsteman vid denna.

16 §⁴

Länsrätt får efter beslut av regeringen vara delad i avdelningar. Avdelning består av ordförande och minst två rådmän. Ordförande är lagmannen eller en chefsrådmän.

Om särskild sammansättning av länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i taxeringslagen (1956:623).

Om särskild sammansättning av länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

17 §⁵

Länsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän om inte annat följer av 18 §. Fler än fyra nämndemän får inte sitta i rätten.

⁴ Senaste lydelse 1979:165

⁵ Senaste lydelse 1979:165

Nuvarande lydelse

Om domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering finns, förutom i 18 §, bestämmelser i taxeringslagen (1956:623).

Regeringen bestämmer hur många nämndemän som skall finnas i varje län för tjänstgöring i länsrätten. Länsrätten fördelar tjänstgöringen mellan nämndemännen efter samråd med dem.

Föreslagen lydelse

Om domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering finns, förutom i 18 §, bestämmelser i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

§ 18⁶

Länsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. när åtgärd som avser endast måls beredande vidtages,
2. vid sådant förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av annan länsrätt samt vid sådant förhör i ärende enligt utlänningslagen (1954:193) som begärts med stöd av 40 § samma lag,
3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, fel-skrivning eller annat uppenbart förbiseende,
4. vid beslut, såvitt gäller svenskt körkort, trafik kort eller traktorkort, om återkallelse tills vidare eller, såvitt gäller utländskt körkort, om vägran tills vidare att godkänna körkortet, när det är uppenbart att sådant beslut bör meddelas,
5. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

6. mål om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttet rätt, är länsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande av

1. mål om utdömande av vite,
2. mål enligt bevissäkringslagen (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen, enligt lagen (1979:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om

⁶Senaste lydelse 1980:385

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

befrielse från skyldighet att lämna kontrolluppgift enligt taxeringslagen (1956:623),

3. mål om omhändertagande för utredning enligt 30 § barnavårdslagen (1960:97),

4. mål enligt uppbörds- och folkbokföringsförfattningarna med undantag av mål om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt,

5. mål om uppdelning av taxeringsvärde enligt 8 § 3 mom.

sista stycket kommunalskattelagen (1928:370),

mål om uppdelning av taxeringsvärde enligt 20 kap. 15 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152),

6. mål som avser ändring av taxerad inkomst med högst 1000 kronor.

7. mål enligt skatte- och taxeringsförfattningarna i vilket beslutet överensstämmer med parternas samstämmiga mening,

8. mål om rättshjälp genom offentlig t biträde i ett ärende hos en annan myndighet,

9. mål i vilket saken är uppenbar.

19 §⁷

Nämndeman i kammarrätt och länsrätt utses genom val. Val förrättas av landstinget eller, om i länet finns kommun som inte ingår i landstingskommunen, av landstinget och kommunfullmäktige med den fördelning dem emellan som länsstyrelsen bestämmer efter befolkningstalen. I Gotlands län förrättas val av kommunfullmäktige i Gotlands kommun.

Valet skall vara proportionellt, om det begärs av minst så många ledamöter som motsvarar den kvot, som erhålls om antalet närvarande ledamöter delas med det antal personer som valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt föreskrivet.

Vart tredje år väljes halva antalet nämndemän i kammarrätt och länsrätt. När val av de nämndemän som ingår i länsrätt

Vart tredje år väljes halva antalet nämndemän i kammarrätt och länsrätt. När val av de nämndemän som ingår i länsrätt

⁷ Senaste lydelse 1979:165

Nuvarande lydelse

vid behandling av mål om fastighetstaxering skall ske framgår av taxeringslagen (1956:623).

Regeringen får för visst län förordna att nämndemän i kammarrätt skall väljas bland dem som för samma mandatperiod har utsetts till nämndemän i hovrätt. Nämndeman i hovrätt får även i annat fall, om han är behörig därtill, tjänstgöra som nämndeman i den kammarrätt inom vars domkrets han är kyrkobokförd.

21 §⁸

Nämndeman i kammarrätt och länsrätt utses för sex år men får avgå efter två år. Om nämndeman i sådan rätt visar giltigt hinder, får rätten entlediga honom tidigare. Den som har fyllt sextio år har rätt att frånträda uppdraget. Upphör nämndeman att vara valbar eller behörig, förfaller uppdraget.

Bestämmelser om mandatperiod för sådan nämndeman som ingår i länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns i taxeringslagen (1956:623).

När ledighet uppkommer, utses ny nämndeman för den tid som återstår. Ändras antalet nämndemän, får nyttillträdande nämndeman utses för kortare tid än som följer av första stycket.

Föreslagen lydelse

vid behandling av mål om fastighetstaxering skall ske framgår av fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Bestämmelser om mandatperiod för sådan nämndeman som ingår i länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

⁸ Senaste lydelse 1979:165

*Bilaga 3***Sammanställning av remissyttranden över betänkandet Besvärregler vid allmän fastighetstaxering, följdändringar m. m. (Ds B 1980:8)****1 Inledning**

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av justitiekanslern (JK), domstolsverket, kammarkollegiet, Svea hovrätt, kammarrätterna i Göteborg och Sundsvall, hyresnämnden och arrendenämnden i Göteborg, länsrätterna i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Jämtlands samt Norrbottens län, centralnämnden för fastighetsdata (CFD), riksrevisionsverket (RRV), riksskatteverket (RSV), statens planverk (planverket), statens lantmäteriverk (LMV), statens vattenfallsverk (Vattenfall), länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Örebro, Gävleborgs samt Norrbottens län, länsstyrelsernas organisationsnämnd (LON), arrendelagskommittén, stämpelskatteutredningen, Föreningen Auktoriserade revisorer (FAR), HSB:s riksförbund, Kooperativa förbundet (KF), Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Svenska byggnadsentreprenörföreningen (SBEF), Svenska elverksföreningen (Elverksföreningen), Svenska kommunförbundet (Kommunförbundet), Svenska kraftverksföreningen (Kraftverksföreningen), Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund, Svenska lokaltrafikföreningen (Lokaltrafikföreningen), Svenska sparbanksföreningen (Sparbanksföreningen), Sveriges advokatsamfund (Advokatsamfundet), Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges industriförbund (Industriförbundet), Sveriges jordägareförbund (Jordägareförbundet), Sveriges Radio AB, Sveriges redovisningskonsulters förbund (SRF), Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges villaägareförbund och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund (TOR).

Härutöver har yttrande inkommit från Stig Ekmark.

Vattenfall och Kraftverksföreningen har lämnat in ett gemensamt utarbetat svar. Elverksföreningen åberopar som sitt yttrande det av Vattenfall och Kraftverksföreningen gemensamma svaret. LRF har som sitt yttrande ingett ett inom Lantbrukarnas skattedelegation upprättat utlåtande. Sveriges skogsägareföreningars riksförbund delar de synpunkter som har framförts i nämnda yttrande. Jordägareförbundet hänvisar till de synpunkter som framförs i Lantbrukarnas riksförbunds yttrande samt avger eget svar. SAF och Industriförbundet har avgett ett gemensamt remissvar.

I följande sammanställning redovisas endast yttranden över de delar av betänkandet som tas upp i de remitterade förslagen. De sifferbeteckningar som anges efter olika rubriker syftar på motsvarande avsnitt i betänkandet.

2.1 Uppgifter från myndigheter m. m. (2.2.3)

Planverket konstaterar under hänvisning till byggnadsnämndernas ökade arbetsbelastning med tillfredsställelse att kommittén inte har föreslagit någon utvidgning av nämndernas uppgiftsskyldighet.

Enligt *TOR* bör byggnadsnämndernas rapportering även innehålla uppgifter om sådant, som iakttagits i samband med den besiktning som vidtas för byggnadsnämndens räkning i anledning av beviljat byggnadslov. *LMV* och *CFD* framför synpunkter i fråga om lokal skattemyndighets möjlighet till rättelse av fastighetsbeteckningarna i fastighetsbanden så att dessa skall komma att överensstämma med de officiella beteckningarna i jord- och stadsregister (fastighetsregister).

LMV anför:

Inför AFT 81 har – enligt överenskommelse mellan centralnämnden för fastighetsdata, *LMV* och riksskatteverket – en rättelserutin införts så att fastighetsbeteckningarna i fastighetsbanden i så stor utsträckning som möjligt skall komma att överensstämma med de officiella beteckningarna i jord- och stadsregister (fastighetsregister). Rättelserna har gjorts genom s. k. HB-avisering från fastighetsregistermyndigheten till lokala skattemyndigheten. Det är av stor vikt att denna rättelserutin kan fortsätta även efter 1981-01-01. Sådana rättelser bör givetvis kunna ske utan besvärslöshetsförfarande – detta bör enligt *LMV*s mening på något sätt komma till uttryck i lagstiftningen.

Liknande synpunkter framförs av *CFD*.

2.2 Besiktning (2.2.4)

Allmänt

Förslaget att införa tvångsbesiktning har fått ett blandat mottagande av remissinstanserna. Många remissinstanser tillstyrker eller lämnar förslaget att införa tvångsbesiktning utan erinran. Hit hör bl. a. *JK*, *RRV*, *Svea hovrätt*, *kammarrätten i Göteborg*, *länsrätterna i Stockholms, Värmlands, Jämtlands, Norrbottens och Jönköpings län*, *länsstyrelserna i Östergötlands, Göteborgs och Bohus samt Norrbottens län*, *RSV*, *LMV*, *Lokaltrafikföreningen*, *Advokatsamfundet* och *HSB*.

Flera remissinstanser ställer sig negativa till förslaget att införa tvångsbesiktning, bl. a. *länsrätterna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Östergötlands län*, *länsstyrelsen i Stockholms län*, *LRF* och *KF*.

De flesta remissinstanserna berör frågan huruvida behov av tvångsbesiktning föreligger eller ej. Övervägande antalet remissinstanser anser att det föreligger eller kan föreligga behov av tvångsbesiktning. Andra instanser anser att de nuvarande möjligheterna till inhämtande av uppgifter är tillräckliga, såsom begäran om uppgifter från ägaren, inhämtande av uppgifter från myndigheter, frivillig besiktning, länsrättens möjlighet att i

besvärsmål företa syn. Några remissinstanser anser att tvångsbesiktning skulle utgöra en i den enskildes privatliv särskilt ingripande åtgärd. Frågan om förslaget uppfyller krav på rättssäkerhet behandlas av flera remissinstanser.

Svea hovrätt anser att underlaget vid fastighetstaxeringen är bristfälligt och bör förbättras. Hovrätten anser att ökade möjligheter till besiktning bör kunna bidra till att taxeringarna blir så likformiga och rättvisa som möjligt och menar att några mer vågande invändningar inte kan riktas mot principen att besiktning skall kunna genomföras även mot fastighetsägarens vilja. Förslaget är enligt hovrätten ägnat att ligga till grund för lagstiftning.

Kammarrätten i Göteborg anser att besiktning är ett värdefullt instrument för att få till stånd ett riktigt taxeringsresultat och anser det vara angeläget att besiktning kan ske även om fastighetsägaren inte samtycker till det. Kammarrätten pekar på möjligheten att taxeringsnämnden får avstå från tvångsbesiktning och att taxeringsintendenten i stället anför besvär i de mål där besiktning behövs men ej kunnat komma till stånd. Länsrätten kan då tillämpa bestämmelserna i FPL om syn och rätta till de taxeringsbeslut som blivit felaktiga på grund av brister i utredningen. Om man väljer en sådan linje, kan man enligt kammarrätten undvara tvångsbesiktning.

Kammarrätten i Sundsvall anser att de uppgifter som lämnas i fastighetsdeklarationer ofta är felaktiga eller ofullständiga och att det är uppenbart att dylika brister i uppgiftslämnandet utgör en påtaglig felkälla vid fastighetstaxeringen. Kammarrätten menar att det torde föreligga ett visst behov av att kunna företa besiktning även mot fastighetsägarens vilja.

Även *länsrätten i Stockholms län* menar att förslaget får anses motiverat med hänsyn till intresset av att uppnå en materiell rättvisa i bedömningen av underlaget för fastighetens taxeringsvärde.

Länsrätten i Värmlands län menar att behovet av tvångsbesiktning i och för sig torde vara begränsat. Genom den anknytning till förvaltningsprocessen, som förfarandet får i och med länsrättens medverkan och genom de regler som föreslås för själva besiktningsförfattningen, har en godtagbar avvägning mellan kraven på rättssäkerhet och riktig taxering åstadkommits. För det behov som ändock kan finnas tillstyrker länsrätten därför förslaget.

Även *länsstyrelsen i Östergötlands län* tillstyrker förslaget och pekar på dess preventiva funktion.

TOR framhåller att besiktning mot fastighetsägares vilja av många torde uppfattas som ett väsentligt ingrepp i den personliga integriteten och att denna möjlighet bör utnyttjas med största försiktighet. *TOR* uppger att det emellertid är angeläget att man vid fastighetstaxeringen ökar möjligheten till kontroll av de uppgifter, som skall ligga till grund för taxeringen. Besiktning av fastighet är enligt *TOR* att betrakta som en viktig kontrollåtgärd.

Advokatsamfundet anser att kommittén anfört godtagbara skäl för lagstiftning om besiktning av fastighet mot fastighetsägarens vilja. En sådan

åtgärd är emellertid, enligt samfundet, av ingripande slag och måste emellertid förbindas med särskilda rättssäkerhetsgarantier.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län, som avstyrker förslaget, kan inte finna att de skäl som har förts fram för tvångsbesiktning, som är avsedd för rena undantagsfall, är så starka att institutet bör införas. Länsrätten framhåller att behov av besiktning föreligger ytterst sällan och att den då i regel kan genomföras efter överenskommelse med fastighetsägaren. Man pekar även på åtskilliga praktiska svårigheter.

Även *länsrätten i Östergötlands län* anser att kommittén inte har anfört skäl som kan motivera att institutet tvångsbesiktning införs i fastighetstaxerings-sammanhang. Länsrätten erinrar om att länsrätt i besvärsmål har rätt att göra syn av en fastighet också mot ägarens vilja. För det fåtal fall då tvångsbesiktning kan anses erforderlig, bör det, enligt länsrätten, räcka med att sådan går att få till stånd hos länsrätten.

Liknande synpunkter anförs av *länsrätten i Malmöhus län*, som även betonar integritetsaspekten.

Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker att en tvångsbesiktning införs eftersom en sådan inte står i rimlig proportion till det långtgående ingrepp i fastighetsägarens privata förhållanden en tvångsbesiktning innebär.

Länsstyrelsen i Uppsala län framhåller att den inte känner till något fall där fastighetsägare vägrat besiktning och uppger att den föreslagna lagstiftningen kan uppfattas som mera våld än nöden kräver. Liknande åsikt framförs av *länsstyrelsen i Hallands län*.

Länsstyrelsen i Södermanlands län är f. n. inte beredd att tillstyrka förslaget. Skulle det emellertid visa sig att bestämmelser om tvångsbesiktning fyller ett starkt behov bör frågan, enligt länsstyrelsen, övervägas på nytt.

Länsstyrelsen i Malmöhus län vill inte motsätta sig ett införande av den föreslagna besiktningsmöjligheten. Länsstyrelsen uttrycker emellertid farhågor för att lagstiftningen inte kommer att tillämpas och även bli okänd för fastighetsägarna.

Vattenfall m. fl. anser att tvångsbesiktning ingriper i hög grad i fastighetsägarens intresseområde. Vattenfall m. fl. menar att om en rätt till tvångsbesiktning över huvud taget skall anses godtagbar ur rättssäkerhetssynpunkt, bör det krävas att varje risk för dess tillämpning genom misstag kan uteslutas. Vidare anser Vattenfall m. fl. att det bl. a. bör fordras att rekvisiten för tillåtlighet av besiktningsbeslut erhåller en mer strikt utformning.

Kommunförbundet ifrågasätter om inte förslaget om tvångsbesiktning går väl långt och anser att kommittén borde ha övervägt åtgärder där samma effekt kan åstadkommas på ett enklare och mindre resurskrävande sätt.

Enligt *FAR* bör införande av tvångsåtgärder ske med försiktighet och alltid ställas i relation till vikten av att få fram den aktuella informationen. Med hänsyn härtill och då tillfredsställande underlag praktiskt taget undantagslöst torde kunna erhållas utan tvångsbesiktning, ställer sig *FAR* tveksam till om

det verkligen kan anses motiverat att vid fastighetstaxeringen införa en regel om tvångsbesiktning för erhållande av underlag för taxeringen.

SAF m. fl. finner med hänsyn bl. a. till gällande regler om syn behovet av det föreslagna nya regelsystemet om besiktning om tillhoppa 13 paragrafer mera vara ett uttryck för en strävan till perfektionism än ett verkligt behov och ifrågasätter om det bör införas.

Sveriges fastighetsägareförbund anser det tveksamt om regler om tvångsbesiktning verkligen är erforderliga men anser att det i undantagsfall, såsom då frivillig besiktning inte kunnat skc., kan vara motiverat med tvångsvis besiktning. Förbundet anser att förslaget bl. a. inte uppfyller kraven på tillfredsställande skydd för rättssäkerheten och den personliga integriteten och föreslår därför vissa ändringar.

Lantbrukarnas skattedelegation, som avstyrker förslaget, anför:

Enligt delegationens erfarenhet är det ibland av visst värde att vid fastighetstaxering besiktning utförs. Initiativet till sådan besiktning kommer i allmänhet från fastighetsägaren själv. Man kan därför i regel utgå från att det ligger i fastighetsägarens eget intresse att besiktning kommer till stånd.

Mot bakgrund härav anser delegationen att det inte finns något egentligt skäl att införa tvångsregler för besiktning. Fastighetsägarens samtycke bör således erfordras liksom hittills. I annat fall uppkommer risk för motsättningar mellan fastighetsägare och fastighetstaxeringsnämnd. Till bilden hör att de uppgifter som lämnas vid fastighetstaxeringen ofta är svåra att precisera och mera har karaktär av bedömningsfrågor. Har fastighet bytt ägare kan det visa sig omöjligt att över huvud taget utreda vissa frågor i efterhand. Att i sådant läge föranstalta om tvångsåtgärder skulle uppfattas som stötande. Delegationen anser dessutom att den av kommittén åberopade parallellen med inkomsttaxeringen haltar på grund av att fastighetstaxeringen har mindre ekonomisk betydelse än inkomsttaxeringen.

KF anser att förslaget inte bör genomföras inte minst med tanke på att det innebär långtgående ingrepp i den personliga integriteten. Enligt *KF*:s mening är det i de fall där tredska förekommer lämpligare och mer effektivt att utnyttja vitesinstitutet.

Sveriges villaägareförbund uppger sig inte ha något att erinra mot förslaget under förutsättning att tillämpningsområdet inte blir vidare än vad kommittén har tänkt sig. Förbundet har därvid också fäst vikt vid att beslut om besiktning skall fattas av domstol.

LMV, som tillstyrker förslaget, framhåller att den i egenskap av central myndighet för fastighetsvärderingen har stort intresse av att fastigheternas klassificeringsdata är korrekta, eftersom flera av de värderingsmetoder som i dag används bygger på fastighetstaxeringens beskrivning av fastigheternas storlek, byggnader m. m.

2.2.1 Föresättningar (2.2.4.1)

Förslaget om under vilka föresättningar tvångsbesiktning skall få ske har godtagits eller lämnats utan erinran av de flesta remissinstanserna. Några remissinstanser har uttryckliga synpunkter på förslaget i denna del. Hit hör bl. a. *JK, Svea hovrätt, kammarrätterna i Göteborg och Sundsvall, länsrätten i Norrbottens län, länsstyrelsen i Östergötlands län, TOR, Vattenfall m. fl., SBEF och Sveriges fastighetsägareförbund.*

JK anser att i 18 kap. 30 § bör klart framgå att med oriktig uppgift skall jämföras avsaknad av uppgift.

Enligt *Svea hovrätt* syftar 18 kap. 29 § enligt dess lydelse närmast på den situationen att uppgift saknas medan i 18 kap. 30 § talas om uppgift som är felaktig eller bristfällig. Bestämmelserna synes, enligt hovrätten, vinna i klarhet och överskådlighet om de sammanförs i en paragraf. Även *kammarrätten i Göteborg* tar upp frågan om att sammanföra de nämnda lagrummen.

Frågan om det skall krävas att det föreligger grundad anledning anta att felaktiga uppgifter har lämnats för att tvångsbesiktning skall få ske har berörts av *kammarrätten i Sundsvall* och *länsrätten i Norrbottens län.*

Länsrätten i Norrbottens län, som påpekar, att i kommitténs motivering har angetts att det skall föreligga grundad anledning, anser att i 18 kap. 30 § bör införas ordet grundad, om kommitténs avsikt har varit att detta kriterium skall föreligga.

Kammarrätten i Sundsvall anser däremot att det inte bör krävas att det föreligger grundad anledning att anta att felaktiga uppgifter har lämnats. Enligt *kammarrätten* bör tvångsbesiktning kunna användas utan att misstanke om att felaktiga uppgifter lämnats föreligger. *Kammarrätten* anser att det inte heller bör krävas att uppgifterna är av väsentlig betydelse för åsättande av en riktig taxering.

Några remissinstanser anser att föresättningarna för tvångsbesiktning bör skärpas. Hit hör bl. a. *Vattenfall m. fl., SBEF* och *Sveriges fastighetsägareförbund.*

Vattenfall m. fl. anser att rekvisiten för tillåtlighet av besiktningsbeslut bör erhålla en mer strikt utformning. Exempelvis bör i lagtexten – utöver besiktningsändamålets synnerliga väsentlighet – krävas, att fastighetstaxeringsnämnden i sin framställning till länsrätten lämnar dokumentation som visar dels åtgärder vilka vidtagits för att erhålla de väsentliga uppgifter som avses med framställningen, dels att fastighetsägaren vid upprepade tillfällen varit oanträffbar eller underlåtit att lämna begärda uppgifter eller motsatt sig medverkan genom uppgifter eller frivillig besiktning.

Enligt *SBEF* bör tvångsbesiktning endast få ske i de fall uppgifter på annat sätt över huvud taget inte går att få fram. I förslaget till 18 kap. 29 § bör därför, enligt *SBEF*, lokutionen "utan avsevärd olägenhet" utgå. Liknande synpunkt framförs av *Sveriges fastighetsägareförbund.*

Vattenfall m. fl. anser att det kan ifrågasättas om rätt till besiktning enligt beslut av länsrätt bör generellt avse alla slag av taxeringsobjekt. *Vattenfall m. fl.* anför:

Från den föreslagna rätten att bryta lås och annan stängningsanordning bör i vart fall undantas industriella och andra objekt, där åtgärden kan framkalla fara för person och egendom eller förorsaka väsentliga följdverkningar utanför taxeringsintresset. Det kan nämligen ej förutsättas att kronofogdemyndigheten efter åtgärd ombesörjer de nödvändiga och sakkunniga skyddsåtgärder som erfordras, dels för att utestänga obehöriga, dels för att tillförsäkra fastighetsägaren omedelbart tillträde m. m. Det torde vara självklart att brytande av lås ej skall få ske exempelvis i kärnkraftverk och andra kraftverksanläggningar. Detsamma torde emellertid böra generellt gälla inom såväl industrisektorn som andra verksamheter för bl. a. byggnader, förrådsutrymmen m. m., där fara för försvarsintresse, allmänt försörjningsintresse eller för strålningsskada, elolycksfall, brand eller annan skada ej helt kan uteslutas. Beträffande de återstående taxeringsobjekt, där brytande av lås undantagsvis skulle få medgivas, bör åtgärden ej få komma till stånd utan att betryggande skyddsåtgärd mot stöld eller annan skada företas genom kronofogdemyndigheten på det allmännas ansvar.

Dessutom kan här påpekas att besiktning av kraftverksanläggningar ej kan tillföra uppgifter som är väsentliga för anläggningarnas taxering och som skulle kunna motivera besiktning överhuvudtaget.

Några remissinstanser berör frågan om besiktning av fastighet utan att vare sig fastighetsägarens medgivande eller beslut om tvångsbesiktning föreligger.

Hit hör bl. a. *Svea hovrätt* som bl. a. anger att vissa uttalanden av kommittén kan inge läsaren föreställningen att förslaget tar sikte på invändig besiktning av byggnad. Lagtexten antyder emellertid inte någon sådan begränsning och en sådan torde, enligt hovrätten, inte heller vara åsyftad eller motiverad. I praktiken torde ha förekommit att fastighetstaxeringsnämnderna utan fastighetsägarens medgivande eller vetskap har företagit utvändiga okulärbesiktningar av byggnader. Enligt hovrättens mening är sådana besiktningar inte väl förenliga med allmänna förvaltningsrättsliga principer. Även såvitt avser utvändiga besiktningar bör taxeringsnämnderna, enligt hovrätten, vara hänvisade att komma överens med fastighetsägaren eller att utverka tillstånd att genomföra besiktningen.

2.2.2 Beslut och verkställighet (2.2.4.2)

Förslagen om beslut och verkställighet av beslut om tvångsbesiktning har berörts av flera remissinstanser. Förslaget har i allmänhet i huvudsak godtagits eller lämnats utan erinran. Den fråga som har rönt det största intresset hos remissinstanserna är vem som skall pröva en framställning av tvångsbesiktning.

Förslaget att prövningen av framställning om tvångsbesiktning skall ske av länsrätten har godtagits eller lämnats utan erinran av bl. a. *kammarrätten i*

Göteborg, länsrätterna i Malmöhus, Värmlands, Jämtlands och Norrbottens län, länsstyrelserna i Östergötlands, Hallands och Norrbottens län, Vattenfall m. fl., Advokatsamfundet, Lokaltrafikföreningen, HSB, Sveriges fastighetsägareförbund, SRF och Sveriges villaägareförbund.

Många remissinstanser anser att denna prövning bör ske av skattechefen. Hit hör bl. a. JK, Svea hovrätt, kammarrätten i Sundsvall, länsrätterna i Stockholms, Göteborgs och Bohus samt Jönköpings län, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län och TOR.

Länsstyrelsen i Örebro län anser att beslut om tvångsbesiktning bör kunna fattas av skattechefen eller, efter delegation av honom, av chefen för taxeringsenheten.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län föreslår att skattechefen får besluta om tvångsbesiktning samt att möjlighet tillskapas för skattechefen att delegera rätten att besluta om besiktning, ex.vis till chef för lokal skattemyndighet.

Kammarrätten i Göteborg framhåller att länsrätt är första instans i mål om fastighetstaxering och därför har goda förutsättningar att bedöma om besiktning behövs. Vidare framstår länsrätten i allmänhetens ögon som obunden och opartisk. Det är därför, enligt kammarrätten, riktigt att låta länsrätten besluta om besiktning. Kammarrätten ställer sig emellertid tveksam till förslaget att fastighetstaxeringsnämnden skall ansöka om besiktningsbeslut och föreslår i stället skattechefen.

Länsrätten i Malmöhus län anser att, om tvångsbesiktning anses böra införas, bör garantier skapas för att institutet används med stor restriktivitet. Den diskretionära prövningen synes komma att i allför hög grad belasta länsrätten. Enligt länsrätten borde därför en första prövning och sällning av taxeringsnämndernas framställningar om tvångsbesiktning uppdras åt skattechefen, som därefter skulle ha att till länsrätten anmäla de fall, där sådan besiktning vore befogad.

Länsrätten i Jämtlands län uppger att eftersom tvångsbesiktning avses att användas endast i rena undantagsfall torde den ökade arbetsbelastningen för länsrätten endast ha marginell betydelse.

Länsrätten i Norrbottens län föreslår att skattechefen särskilt åläggs att yttra sig över fastighetstaxeringsnämndens framställning.

JK anför:

För egen del anser jag med hänsyn till bland annat kravet på snabbhet och enkelhet i förfarandet att beslutanderätten i denna fråga bör kunna anförtrösk skattechef. Några betänkligheter ur rättssäkerhetssynpunkt inger inte en sådan lösning. En besiktning av detta slag kan inte anses vara lika ingripande i privatlivet som eftersökning i privata utrymmen som kräver beslut av länsrätt.

Domstolsverket, som förordar att beslutanderätten skall tillkomma myndighet inom taxeringsorganisationen, anför:

Kommittén konstaterar att beslut om sådan besiktning, med tanke på den sakliga kompetensen, torde kunna fattas av envar av skattechefen och länsrätten. Domstolsverket delar denna uppfattning. Under det senaste budgetåret tillfördes länsrätterna drygt 170 000 nya besvärsmål och hade vid utgången av budgetåret en ineliggande balans om drygt 260 000 mål. Arbetssituationen på länsrätterna kan karaktäriseras som ansträngd och enligt verkets uppfattning måste mycket starka skäl föreligga om länsrätterna skall tillföras någon ytterligare målgrupp. De skäl kommittén har anfört för att beslutanderätten skall läggas på länsrätt kan inte anses ha sådan tyngd.

Enligt *RRV* bör rätten att besluta om besiktning tillkomma skattechefen.

Svea hovrätt föreslår att beslut om besiktning skall ankomma på skattechefen. Förfarandet blir då snabbt och smidigt. Beslutet bör enligt föreskrift i lagen omedelbart kunna verkställas. Rättssäkerhetsaspekterna kan tillgodoses genom att talan mot beslut om besiktning får föras hos länsrätten. Enligt 28 § förvaltningsprocesslagen kan länsrätten förordna om inhibition. Som besvärsinstans bör länsrätten besluta i vanlig sammansättning. Rätt att föra talan mot länsrättens beslut torde redan av tidsskäl inte kunna komma i fråga.

Advokatsamfundet anser att länsrättens beslut om besiktning skall få överklagas i ordinär förvaltningsprocessrättslig ordning likaväl som beslut om eftersökning enligt bevissäkringslagen.

Länsrätten i Stockholms län anser att övervägande skäl föreligger för att beslutanderätten tillerkänns skattechefen.

Även *kammarrätten i Sundsvall* anser att man uppnår ett snabbt och smidigt förfarande om beslut fattas av skattechefen. Likaså menar *länsrätten i Göteborgs och Bohus län* att beslut om besiktning bör kunna fattas av skattechef eftersom ett sådant beslut får anses jämförbart med beslut om taxeringsrevision. Taxeringsnämnden skulle då ha att vända sig till skattechefen med en begäran om besiktning. Med ett sådant förfarande kan nämnderna, enligt länsrätten, också på ett smidigare sätt få erforderlig hjälp med en genomgång av handlingarna och en bedömning av om andra åtgärder än besiktning lämpligen kan vidtas.

Även *länsstyrelsen i Stockholms län* påpekar att beslut om taxeringsrevision, som enligt länsstyrelsens mening är mer ingripande i privatlivet än tvångsbesiktning, fattas av skattechefen. Länsstyrelsen befarar, att om länsrätten blir den myndighet som skall fatta beslut, reformen blir ett slag i luften på grund av att fastighetstaxeringsnämnderna kommer att finna det lättare att skönstaxera än att inge en formell, omsorgsfullt motiverad skriftlig framställning om tvångsbesiktning till länsrätten.

Även enligt *TOR* är skattechefen att föredra.

Några remissinstanser berör frågan om även taxeringsintendent bör ha rätt att göra framställning om tvångsbesiktning.

Länsstyrelsen i Stockholms län finner det angeläget att, om förslaget genomförs, besiktning kan ske även i samband med besvär över åsatt taxeringsvärde och att därför taxeringsintendent får rätt att begära besiktning. Liknande synpunkter framförs av *länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Gävleborgs och Norrbottens län*.

Några remissinstanser har synpunkter på hur framställningen om tvångsbesiktning skall ske och vad denna bör innehålla för uppgifter samt frågor rörande kommunikation av framställningen.

Kammarrätten i Sundsvall anser att beslut om tvångsbesiktning bör fattas utan att framställningen därom kommuniceras med fastighetsägaren.

Enligt *Vattenfall m. fl.* bör i lagtexten krävas att fastighetstaxeringsnämnden i sin framställning till länsrätten lämnar dokumentation som visar dels åtgärder vilka vidtagits för att erhålla de väsentliga uppgifter som avses med framställningen, dels att fastighetsägaren vid upprepade tillfällen varit oanträffbar eller underlåtit att lämna begärda uppgifter eller motsatt sig medverkan genom uppgifter eller frivillig besiktning. Vidare bör enligt *Vattenfall m. fl.* krävas att varje framställning delges fastighetsägaren.

Sveriges fastighetsägareförbund kräver att kommunikation med fastighetsägaren skall vara obligatorisk vid handläggningen i länsrätten.

SRF anser att kommunikation alltid skall ske när det är praktiskt möjligt.

TOR anser att framställning om besiktning i enlighet med 3 § förvaltningsprocesslagen bör göras skriftligen och att i framställningen bör preciseras vad besiktningen i första hand skall avse.

Frågan om vad beslutet om tvångsbesiktning skall innehålla berörs av *JK*, som anför:

Kommittén har vidare i detta avsnitt föreslagit att det i beslut om besiktning skall redovisas vad denna skall avse. Detta torde innebära att inget annat än vad som anges i beslutet får bli föremål för besiktning. Det synes emellertid vara oundvikligt att vid en besiktning även andra iakttagelser göres. Av vad kommittén anför på s. 103 i betänkandet i anslutning till att det i framställningen om besiktning bör preciseras vad denna i första hand skall avse, framgår också att om det vid besiktningen uppenbaras att byggnaden i något annat avseende avviker från deklarationens beskrivning bör hänsyn härtill tas när fastighetstaxeringsnämnden beslutar om fastighetstaxeringen. Enligt min mening bör därför i beslut om besiktning redogörelsen om vad denna skall avse utformas på sådant sätt att det framgår att även andra vid besiktningen gjorda iakttagelser kan komma att beaktas vid beslut om fastighetstaxering.

Några remissinstanser tar upp frågan om tidpunkten för tvångsbesiktningen.

Enligt *Svea hovrätt* torde frågan om när en besiktning skall ske närmast böra hänföras till verkställigheten av beslutet och inte upptas i beslutet om

besiktning. Hovrätten anser att det därför kan ifrågasättas om inte stadgandet härom i 18 kap. 32 § bör utgå.

Kammarrätten i Göteborg anför i denna fråga:

I utesökningslagen finns det bestämmelser om hur kronofogdemyndigheten skall verkställa en utmätning. För att underlätta för myndigheten att hantera de föreslagna bestämmelserna om besiktning bör dessa i största möjliga utsträckning anpassas till utmätningsbestämmelserna. Om länsrätten skall bestämma tid för besiktningen, måste länsrätten samråda härom med fastighetsägaren, med den inom taxeringsnämnden som skall utföra besiktningen och – om tvång måste utövas – med kronofogdemyndigheten. Skulle besiktningen av någon anledning inte komma till stånd vid det tillfälle som länsrätten bestämt, skulle länsrätten få bestämma ny tid för besiktning. Detta förfarande synes omständligt. **Bestämmelserna** bör i stället utformas så att den som skall utföra besiktningen och fastighetsägaren i första hand själva får komma överens om tiden för besiktningen. Måste kronofogdemyndigheten anlitas för att besiktningen skall komma till stånd, bör myndigheten – på samma sätt som vid andra förrättningar – få bestämma tidpunkten.

Enligt *länsrätten i Malmöhus län* borde länsrätten inte belastas med de rent praktiska arrangemangen omkring besiktningen, såsom tidsbestämning o. dyl.

TOR anför i denna del:

Kommittén har föreslagit att tiden för besiktningen bör, om det är påkallat, anges i beslutet. Man har därvid tagit bestämmelserna om taxeringsrevision som förebild. Enligt *TOR:s* uppfattning är dessa beslut inte helt jämförbara. Taxeringsrevision utförs av tjänstemän under arbetstid. Beslutet har normalt fattats av tjänstemannens chef eller liknande. I fråga om fastighetstaxeringen utförs eventuell besiktning av en fritidsgranskande ordförande. Tid för besiktning bör därför endast sättas ut i beslutet om nämnden begärt detta i sin framställning.

Fråga om delgivning av beslut om tvångsbesiktning berörs av några remissinstanser.

Kammarrätten i Göteborg anför:

Enligt förslaget skall beslutet om besiktning vid förrättningen lämnas till fastighetsägaren eller den som disponerar de utrymmen som besiktigas. Denna bestämmelse kan i och för sig godtas. Om det inte finns någon som kan ta emot beslutet, skall – enligt förslaget – beslutet delges fastighetsägaren genom länsrättens försorg. Om ingen är närvarande från fastighetsägarens sida och öppnar för "besiktningsmannen", torde besiktningen inte kunna verkställas utan kronofogdemyndighetens medverkan. Det bör då ankomma på denna myndighet att underrätta fastighetsägaren om den förestående förrättningen och lämna bevis om förrättningen efteråt. Kammarrätten ser inga bärande skäl för att länsrätten skall delge beslutet sedan förrättningen ägt rum. Det finns inte heller någon anledning att föreskriva att beslutet skall delges före förrättningen, eftersom länsrättens beslut inte skall kunna överklagas.

Sveriges fastighetsägareförbund kräver att alla som berörs av besiktningen, fastighetsägare och hyresgäster, genom domstolens försorg i sådan tid att

skäligt rådrom erhålls, delges besked om när besiktningen kommer att äga rum.

Även *SRF* anser att myndigheten skall ha skyldighet att underrätta den skattskyldige om besiktningsbeslutet.

TOR anger att kommunikering med fastighetsägaren om besiktning är ett viktigt inslag i rättssäkerheten men påpekar vikten av att kommunikeringen inte får fördröja verkställigheten av besiktningsbeslutet i alltför stor omfattning.

Svea hovrätt berör frågan när tvångsbesiktning inte längre behövs efter det att framställning om tvångsbesiktning gjorts eller beslut om tvångsbesiktning föreligger. Hovrätten anför:

Fastighetsägaren skall enligt 35 § i princip beredas tillfälle att närvara vid förrättningen. Närvaro är emellertid inte något absolut krav för verkställighet. 40 § synes förutsätta att fastighetsägaren alltid är närvarande när besiktning sker. Paragrafen saknar motsvarighet i bevissäkringslagen och torde kunna utgå.

Några remissinstanser behandlar frågan om vem som bör verkställa beslut om tvångsbesiktning.

Advokatsamfundet anser att verkställighet av besiktningsbeslut bör överensstämma med motsvarande bestämmelser för eftersökning enligt bevissäkringslagen. Enligt samfundets mening bör sålunda all verkställighet av besiktningsbeslut ankomma på kronofogdemyndighet.

Enligt *länsstyrelsens i Göteborgs och Bohus län* mening bör bestämmelser om besiktning - om sådana bestämmelser tillskapas - utformas på så sätt att hos nämnder där konsulent finns skall denne alltid medverka. Vid besiktning av småhus bör besiktning inte verkställas av nämndsordförande eller av tjänsteman ensam utan bör, enligt länsstyrelsen, i vart fall ytterligare någon ledamot av nämnd medverka.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län anför:

Kommittén föreslår att en besiktning skall utföras av ordföranden i nämnden eller av en konsulent eller tjänsteman som biträder nämnden. I vissa fall kan detta kanske vara tillräckligt, t. ex. om besiktningen har beslutats för att kontrollera en viss preciserad fråga. I realiteten torde dock besiktningen bli av mera allmän karaktär. Enligt länsrättens uppfattning är det därvid naturligt att nämnden är företräd på ett sådant sätt att den är beslutför.

2.2.3 Sekretess (2.2.4.3)

Kammarrätten i Göteborg anför:

Den nya sekretesslagens bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt kommer att gälla för uppgifter som lämnas och iakttagelser som görs i samband med en besiktning. Skyddet för yrkeshemligheter är emellertid inte lika gott i förslaget som i FPL. När rätten företar syn för besiktning, får

yrkeshemlighet röjas endast om det finns synnerlig anledning därtill, 23 § FPL. Om det inte införs en motsvarande bestämmelse vid fastighetstaxeringsnämndens besiktning, kommer nämnden att kunna framtvinga upplysningar som inte behöver lämnas till domstol i samband med besvärsprövningen. Kammarrätten antar att det är ett förbiscende att någon motsvarighet till skyddet för yrkeshemligheter i 23 § FPL inte har föreslagits.

2.3 Rättelse och besvär

Allmänt

De flesta remissinstanserna har i huvudsak godtagit eller lämnat förslagen utan erinran. Den fråga som har rönt det största intresset hos remissinstanserna är förslaget om utvidgning av rätten att anföra besvär i särskild ordning.

2.3.1 Rättelse av lokal skattemyndighet (3.1.1)

Några remissinstanser behandlar frågan om utvidgning av lokal skattemyndighets rättelsebefogenheter m. m. Hit hör *domstolsverket*, *länsrätterna i Värmlands och Norrbottens län*, *länsstyrelserna i Uppsala, Örebro och Gävleborgs län* samt *RSV*.

Domstolsverket erinrar om den pågående diskussionen om reformering av taxeringsprocessen, framför allt förslaget om att besvär skall inges till skattemyndigheterna för prövning enligt olika nya institut. Enligt verkets uppfattning borde här avsevärda vinster kunna göras främst genom att den lokala skattemyndighetens möjligheter till rättelse reellt förbättras, sammanställningen av aktmaterial underlättas och påskyndas samt, inte minst, länsrätterna i en större utsträckning än f. n. ges tillfälle att avgöra i sak tvistiga mål. Verket anser att dessa frågor förtjänar att aktualiseras även inför den kommande allmänna fastighetstaxeringen.

Även enligt *länsrätten i Värmlands län* bör förfarandet med rättelse genom lokal skattemyndighets försorg kunna utökas, förslagsvis på det sättet att taxeringsintendent ger fastighetsägaren ett föreläggande, som, om det godkänns, överlämnas till lokal skattemyndighet för anteckning i fastighetslängden. Det bör, enligt länsrätten, också övervägas om inte fastighetsägares besvär som är av rättelsekaraktär och som tillstyrkts av taxeringsintendent, skall kunna avskrivas från handläggning i länsrätten genom att lämnas över till lokal skattemyndighet för ändring i fastighetslängden på sätt fastighetsägaren yrkat.

Bl. a. *länsstyrelsen i Gävleborgs län* behandlar ÖBO-projektet och föreslår att detta projekt bereds tillfälle att se över bestämmelserna i 20 kap. 23 § FTL angående en eventuell utvidgning av lokala skattemyndigheters rättelsemöjligheter. Även enligt *länsstyrelsen i Örebro län* bör en ändring av gällande bestämmelser övervägas i syfte att förenkla handläggningen av de ärenden

vilka gäller enkla och odiskutabla felaktigheter och som kommit till myndigheternas kännedom först i samband med att regelrätta besvär anförts.

Länsrätten i Norrbottens län anser, att den tidsgräns som finns för lokal skattemyndighets befogenhet att rätta uppenbar felaktighet m. m. bör tas bort. Fel av den sort, som det här är fråga om, bör enligt länsrätten inte belasta länsrättens verksamhet.

RSV anser att det finns skäl att utöka LSM:s befogenheter att rätta även andra otvistiga fall än de som anges i 20 kap. 23 § FTL för att avlasta länsrätterna och länsstyrelsernas besvärsheter.

2.3.2 Besvär i vanlig ordning (3.2.2)

Förslagen i denna del har i allmänhet godtagits eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. På några enskilda punkter har kritiska synpunkter framförts.

Några remissinstanser berör frågan om taxeringsintendents besvärstid över beslut av fastighetstaxeringsnämnd m. m.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser att, för att taxeringsintendenten skall få praktisk möjlighet att tillvarata rättviseaspekten och kravet på likformighet, taxeringsintendents besvärstid bör framflyttas med minst en månad.

Även *länsrätten i Göteborgs och Bohus län* samt *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att taxeringsintendents besvärstid är för snävt tilltagen.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län förordar att taxeringsintendenten skall ha rätt att anförda besvär intill utgången av januari månad året efter taxeringsåret och att han då utan inskränkning inom samma tid skall ange yrkanden och grunder.

Kammarrätten i Göteborg anför:

I 21 kap. 5 § FTL föreslås en bestämmelse om anstånd för taxeringsintendenten att ange grunderna för sin besvärstalan. Det finns numera en allmän bestämmelse i 5 § FPL om vad rätten skall göra, om grunderna inte är angivna på ett fullständigt sätt. En särbestämmelse i FTL – som då skulle tillämpas i stället för den allmänna regeln i FPL – behövs inte.

Kommittén behandlar frågan om grunderna för att ett taxeringsbeslut skall kunna överklagas. Om grunderna angrips då ett yrkande om ändrat värde framställs, skall grunderna givetvis prövas. Tveksamhet finns bara i de fall då grunderna angrips utan yrkande att något värde skall ändras. Kammarrätten delar kommitténs uppfattning att det finns fall då en sådan talan skall tas upp till prövning. En förutsättning härför är emellertid att grunderna har betydelse utanför taxeringsprocessen. Det exempel som nämnts (s. 131) om typkodens betydelse för tillämpningen av förköpslagen synes emellertid vara mindre väl valt, eftersom taxeringsbeslutets bevisvärde i en rättegång inför fastighetsdomstolen torde vara mycket ringa.

I 21 kap. 8 § andra stycket sista punkten FTL föreslås en bestämmelse – som nu finns i TL – att samtliga länsrättens ledamöter skall få sammanträda för överläggning rörande de värderingsgrunder som skall tillämpas. En sådan bestämmelse måste vara obehövlig och kunna ge en felaktig uppfattning om vilka beslut som får fattas vid sammanträdet.

2.3.3 Besvär i särskild ordning (3.2.3)

Allmänt

Förslagen har i allmänhet fått ett positivt mottagande av remissinstanserna. Flera remissinstanser har synpunkter på förslagen, framför allt i fråga om utvidgning av tillämpningsområdet enligt 23 kap. 2 § 6 FTL.

Kammarrätten i Göteborg behandlar frågan om de föreslagna tilläggen av orden "eller del av fastighet" i 23 kap. 2 § 1 och 4. Kammarrätten anser att dessa tillägg inte kan godtas utan vidare. Bl. a. kan "del av fastighet" avse en så liten areal eller en så obetydlig byggnad att taxeringen påverkas endast i mindre grad. Här bör liksom i fråga om ändringsförslaget under punkt 4 behovet av särskilda rättelsemöjligheter tillgodoses genom övriga punkter.

Länsstyrelserna i Östergötlands och Gävleborgs län behandlar den föreslagna ändringen av bestämmelsen om besvär i särskild ordning vid dubbeltaxering. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* påpekar att andra fall av dubbeltaxering av fastighet än vad kommittén angett kan ske och föreslår vissa ändringar.

Länsstyrelsen i Malmöhus län tar upp besvärsmöjligheterna om egendom som avses i 7 kap. 16 § FTL felaktigt åsatts taxeringsvärde.

I fråga om förslagen att utvidga besvärsrätten i särskild ordning när domstol frångår anvisning eller när brister i taxeringsunderlaget föreligger har remissinstanserna framfört flera synpunkter.

Flera remissinstanser ställer sig positiva till utvidgningen. Detta gäller bl. a. *domstolsverket*, *kammarrätten i Göteborg*, *länsrätterna i Jämtlands och Jönköpings län*, *länsstyrelserna i Stockholms och Uppsala län* samt *SABO*.

Några remissinstanser är negativa till förslaget. Hit hör bl. a. *Lantbrukarnas skattedelegation* och *Sveriges fastighetsägareförbund*.

Flera remissinstanser har ansett att eller ifrågasatt om inte utvidgning av tillämpningsområdet bör komma till uttryck i lagtexten. Hit hör bl. a. *domstolsverket*, *Svea hovrätt*, *kammarrätterna i Göteborg och Sundsvall*, *länsrätterna i Stockholms, Malmöhus, Värmlands och Jönköpings län*, *länsstyrelserna i Stockholms och Gävleborgs län* samt *Sveriges fastighetsägareförbund*.

Några remissinstanser anser att eller ifrågasätter om inte ett särskilt eftertaxeringsinstitut bör införas vid fastighetstaxering. Hit hör bl. a.

kammarrätten i Sundsvall samt länsrätterna i Jämtlands och Norrbottens län.

Domstolsverket finner att den föreslagna utvidgningen i och för sig torde kunna inrymmas i nuvarande lydelse av 167 § 2 mom. 6) TL. Verket vill dock framhålla det angelägna i att en sådan utvidgning kommer till uttryck i ett tillägg till lagrummet. Härigenom skulle tolkningen av förevarande bestämmelse underlättas högst betydligt.

Svea hovrätt, som i sak inte har något att erinra mot förslaget, anger att i formellt avseende kan anmärkas att motivuttalanden inte är bindande för de tillämpande myndigheterna. För att man skall uppnå att den äsyftade utvidgningen av besvärsrätten med säkerhet beaktas av myndigheterna torde det, enligt hovrätten, således fordras att ändringen kommer till uttryck i lagtexten.

Kammarrätten i Göteborg framför liknande synpunkter i fråga om lagreglering.

Länsrätten i Jämtlands län anger att när det gäller vanlig taxering har praxis intagit den ståndpunkten att extraordinär besvärsrätt inte föreligger vid ändrad rättstillämpning. Fastmera ankommer det på den enskilde att genom besvär bevaka sin rätt. Motsvarande gäller vid fastighetstaxering och bör gälla även i sådana fall då en domstol frångår en anvisning enligt länsrätten.

Enligt *länsstyrelsen i Stockholms län* torde den föreslagna möjligheten att anföra besvär om skattedomstol frångått anvisning, som omfattar flera fastigheter redan existera i praxis.

Enligt *länsrätten i Norrbottens län* kan det fall att domstol avviker från en anvisning anses ligga inom den tillämpning av punkten 6 då särskilt lokationen "särskilda skäl" som föreligger i dag. Länsrätten rekommenderar att möjligheten att i efterhand ändra en beslutad fastighetstaxering på grund av brister i underlaget utformas som ett fristående institut i likhet med reglerna om eftertaxering vid inkomsttaxering.

Länsrätten i Malmöhus län anser att ändringen av procentsatsen för när väsentligt annorlunda taxering skall föreligga borde ha kommit till uttryck i lagtexten.

Länsstyrelsen i Uppsala län, som ställer sig särskilt positiv till förslaget till viss utvidgning av tillämpningsområdet för besvär i särskild ordning, delar kommitténs uppfattning att denna utvidgning inte kräver någon ändrad lydelse av lagreglerna. Länsstyrelsen utgår därvid ifrån att även i propositionen anges att de föreslagna nya besvärsgrunderna skall inrymmas i de oförändrade lagreglerna.

Länsrätten i Östergötlands län anför:

Det är mycket vanligt att samtliga ägare av fastigheter i en gruppbebyggelse överklagar fastighetstaxeringsnämndens beslut och de måste enligt gällande ordning förfara så för att inte göra en rättsförlust om en nedsättning

av taxeringsnivån finns motiverad. Länsrätten skulle besparas en oändlig mängd mål om fastighetsägare i en gruppbebyggelse i stället kunde göra så att bara en av dem överklagade och hans mål fick tjäna som pilotmål. Vann han bifall i länsrätten, kammarrätten eller regeringsrätten, skulle sedan övriga i gruppen få anföra följdbesvär hos länsrätten för att få motsvarande nedsättning. Länsrätten föreslår därför att i 23 kap. 2 § som en punkt 8 tilläggs "om fastighet tillhör en gruppbebyggelse och taxeringsvärdet på annan fastighet i samma gruppbebyggelse satts ned efter besvär av dess ägare".

Länsstyrelsen i Stockholms län ifrågasätter om inte ändringar av byggnadsvärdena i grupphusbebyggelser med otvivelaktigt identiskt lika byggnader alltid skall få ske även om ändringen skulle understiga 10 %.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, som föreslår att beloppsförutsättningen för väsentligt annorlunda taxering tas in i lagtexten, anser att 10 %-regeln bör kompletteras med en beloppsmässig spärregel, förslagsvis 10 000 kr.

Enligt *länsstyrelsen i Östergötlands län* kan det vara rimligt att en som det sedermera visat sig felaktig anvisning tillämpats, som lett till att väsentligt annorlunda taxering bort bli följden, av rättviseskäl även skall få återopas för rättelse i särskild ordning. Med det omfattande beslutsunderlag som i dag tas fram vid provvärdering o. d. innan dessa anvisningar utfärdas, torde det dock bli ytterst sällsynt att anvisningar frångås. Vissa tillämpningsproblem kommer sannolikt att uppkomma i en del av dessa fall och stora krav måste ställas på att skattedomstolen verkligen klargör att anvisningen frångåtts och vad den korrigerade anvisningen skall anses omfatta för fastigheter, område osv.

Länsstyrelsen godtar den andra rättelsemöjligheten som sådan, liksom att en beloppsspärr bör gälla. Beloppsspärrens storlek kan självfallet diskuteras. *Länsstyrelsen* anser därvid att tioprocentsspärren bör kombineras med ett lägsta värde för ändring om "minst 10 000 kr." för att undanta bagatellartade fall från prövning. Genom att knyta grunden för rättelsemöjligheten till en felaktig eller ofullständig uppgift i deklarationsmaterialet med bortseende från vem som orsakat felet och anledningen till det bristfälliga materialet torde regeln bli relativt enkel att tillämpa. *Länsstyrelsen* tillstyrker därför förslaget rent principiellt.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län ifrågasätter om inte möjligheten till extraordinär besvärsmål ur rättvisesynpunkt alltid bör finnas om domstol har frångått en anvisning.

Lantbrukarnas skattedelegation anför:

Kommittén föreslår vidare att möjligheten till besvär i särskild ordning utvidgas. Enligt kommitténs uppfattning bör extraordinär besvärsmål föreligga så snart ett oriktigt taxeringsunderlag konstateras. Någon formell lagändring anses dock inte behövlig. För att den utökade rättelsemöjligheten skall ge äsyftat resultat föreslår kommittén att fastighetstaxeringarna eftergranskas i större omfattning än vad som hittills skett.

Delegationen anser även detta förslag betänkligt. Kommittén gör enligt

delegationens uppfattning en alltför stor sak av fastighetstaxeringen. Fastighetstaxeringen har inte lika stor betydelse som inkomsttaxeringen och man bör inte driva rättelsemöjligheterna så långt som kommittén föreslår. Man bör koncentrera sig på de mera väsentliga fallen. Dessutom anser delegationen det viktigt att lagakraftsaspekten beaktas så att man normalt kan utgå från att taxeringarna står sig när den ordinarie besvärstiden löpt ut. Detta väger enligt delegationens uppfattning tyngre än det kommittén anför på s. 167, nämligen att det från ordningssynpunkt är ett väsentligt intresse att alla förändringar i fråga om fastighetstaxeringsförhållanden registreras.

SAF m. fl. godtar förslagen med vissa undantag. Det är t. ex. inte utan vidare givet att även kommun och taxeringsintendent i det allmännas intresse bör äga denna extraordinära besvärsrätt. Taxeringsintendent bör enligt *SAF m. fl.* endast ha rätt att anföra besvär till fastighetsägarens förmån och någon extraordinär besvärsrätt för kommunen bör inte införas.

SBEF ifrågasätter den av kommittén använda metoden för att utvidga den extraordinära besvärsrätten. Enligt *SBEF*:s mening bör, om utvidgningen skall ske, detta komma till uttryck i lagtexten. *SBEF* motsätter sig vidare att bestämmelserna om extraordinär besvärsrätt skall få den räckvidd som föreslås.

Liknande synpunkter framförs av *Sveriges fastighetsägareförbund*.

TOR, som tillstyrker möjlighet till besvär i det fall domstol frångår en anvisning, anför beträffande extraordinär besvärsrätt på grund av brister i taxeringsunderlaget att behovet att i efterhand kunna rätta till en felaktig taxering delvis kan elimineras, om ytterligare resurser satsas på granskningen i första instans. Detta kan bl. a. ske genom att man i likhet med vad som gäller vid inkomsttaxeringen, låter tjänstemän granska deklarationerna.

RRV är tveksamt till möjligheterna att genom ökad eftergranskning få effekt av de förbättrade rättelsemöjligheterna. Bristande personalresurser torde i förening med növandigheten att prioritera andra angelägna kontrollåtgärder, enligt *RRV*, lägga hinder i vägen härför.

Även *länsstyrelsen i Östergötlands län* erinrar om att det f. n. inte finns personella resurser för någon omfattande eftergranskning av fastighetstaxeringen.

Även *länsstyrelsen i Örebro län* framhåller att det mot bakgrund av rådande arbetssituation vid flertalet skatteavdelningar och vid de lokala skattemyndigheterna inte kan påräknas någon systematisk och mer betydande eftergranskning av fastighetsdeklarationer såvida inte ytterligare personella resurser ställs till förfogande.

Några remissinstanser tar upp några frågor om vem som skall vara besvärberättigad.

Svea hovrätt anser att bestämmelsen i 24 kap. 1 § om vilka som är besvärberättigade inte överensstämmer med motsvarande bestämmelse i 21 kap. 1 §. Bestämmelserna bör bringas att överensstämma med varandra. Med hänsyn bl. a. till hänvisningen i 23 kap. 2 § bör, enligt hovrätten, en fullständig reglering ske i 21 kap. 1 §.

Lantbrukarnas skattedelegation anför:

Föreslagen lagtext kan vid jämförelse mellan Fastighetstaxeringslagen (FTL) 21 kap. 1 §, 22 kap. 1 §, 23 kap. 1 och 2 §§ samt 24 kap. 1 § uppfattas som något oklar. Förslagsvis skulle 24 kap. 1 § kunna erhålla följande ändrade inledning: "Besvärshänsrätt som enligt förutsättningarna i 21–23 kap. gäller för ägare av fastighet" (tillkommer den som – – – garantibelopp). Därigenom skulle bl. a. undanröjas tänkbar tveksamhet vid ägarskiftet, exempelvis ny ägares hänsrätt enligt 23 kap. 1 § vid för sen underrättelse till föregående ägare.

2.3.4 Övriga bestämmelser om besvär (3.2.4)

JK anser att i sak finns ingen erinran mot taxeringsintendents rätt att anföra besvär till fastighetsägarens förmån. Däremot anser JK att, eftersom bestämmelsen endast torde ha avseende på fall som rör besvär över länsrätts och kammarrätts beslut, bestämmelsen i stället bör flyttas och tas in i 22 kap. FTL. Nämda rätt torde enligt JK nämligen utan särskilt stadgande tillkomma taxeringsintendenten i fråga om talan mot fastighetstaxeringsnämnds beslut. Placeringen av bestämmelsen i 24 kap. kan lätt leda till icke avsedda motsatsslut i fråga om övriga i 21 kap. 1 § omnämnda klagoberättigades besvärshänsrätt anser JK.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att det vore önskvärt att tiden för anslutningsbesvär kunde förlängas till två månader liksom övriga besvärstider.

2.3.5 Särskilda framställningar

Länsstyrelsen i Stockholms län framhåller att rättsförluster varje år orsakas skattskyldiga, som inte rätt förstått innebörden av 102 § taxeringslagen och på grund härav underlåtit att yrka ändring av inkomsttaxeringen eller avgivit framställning för sent. I detta hänseende synes någon form av automatisk omräkning genom lokala skattemyndigheten kunna övervägas. Härigenom skulle enligt länsstyrelsen dessutom en eftersträfvansvärd avlastning från länsrätterna och besvärshänheterna av bestyret med mål av mer administrativ än rättslig art uppnås.

Liknande synpunkter framförs av länsstyrelsen i Södermanlands län.

2.4 Sekretessbestämmelser (5.2)

Förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser. Länsstyrelsen i Gävleborgs län föreslår, för att osäkerhet inte skall råda om tystnadspliktens omfattning fram till ikraftträdandet av den nya sekretesslagstiftningen, att i 18 kap. 42 § fastighetstaxeringslagen uttryckligen anges att tystnadsplikten omfattar deklaration och övriga handlingar som lämnas till ledning vid allmän fastighetstaxering.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1981-02-03

Närvarande: f. d. justitierådet Petré, regeringsrådet Hilding, justitierådet Vängby.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 15 januari 1981 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för budgetdepartementet Wirtén beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152),
2. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
3. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Curt Rispe.

Föredragningen inför lagrådet har pågått vid en tidpunkt då lagförslagen ännu inte erhållit slutlig utformning och åtskilliga inom lagrådet därvid framförda jämningsförslag av väsentligen lagteknisk eller redaktionell natur har beaktats i de förslag som genom remissen överlämnats till lagrådet.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen

18 kap.

31 §

Enligt första stycket andra meningen i förevarande paragraf skall i beslut om tvångsbesiktning även tid för besiktningen bestämmas, om det finnes påkallat. Anledning för länsrätten att besluta om tid för besiktningen kan enligt motiveringen vara, att fastighetsägaren försöker förhåla en besiktning. Eftersom besiktningen verkställs av fastighetstaxeringsnämndens ordförande eller taxeringstjänsteman – med hjälp av kronofogdemyndigheten om det behövs för att bryta lås eller annan stängningsanordning – lär dock fastighetsägaren i allmänhet sakna möjlighet att förhåla besiktningen. I allt fall torde dessa möjligheter inte påverkas av att länsrätten bestämmer tiden. Stadgandet kunde kanske få betydelse för att tillvarata fastighetsägarens intressen, om besiktningen vållar denne speciella olägenheter ifall den verkställs före eller efter viss tidpunkt. Emellertid torde det inte behöva

befaras att önskemål i sådant hänseende, i den mån de är befogade, lämnas obeaktade av den som skall verkställa besiktningen. Att beslutet innehåller en bestämd tid för verkställighet kan å andra sidan medföra svårigheter, om förhållandena ändras. När besiktningen skall äga rum, synes vara en ren verkställighetsfråga, som inte bör regleras av domstolen. Förevarande bestämmelse bör därför utgå ur förslaget.

21–24 kap.

Taxeringslagen upptog ursprungligen i skilda avsnitt bestämmelser om dels allmän fastighetstaxering innefattande även reglerna om besvärsförfarandet och dels särskild fastighetstaxering inbegripet bestämmelserna om fullföljd av talan mot sådan taxering. På åtskilliga punkter har reglerna gällande särskild fastighetstaxering givits i form av hänvisningar till vissa angivna bestämmelser avseende allmän fastighetstaxering. I fastighetstaxeringslagen (1979:1152) har upptagits – utom regler i materiellt hänseende – bestämmelser om förfarandet vid allmän fastighetstaxering. Samtidigt har motsvarande bestämmelser i taxeringslagen upphävts genom lag om ändring i taxeringslagen (1979:1153). I övergångsbestämmelserna till denna lag anges att den träder i kraft den 29 december 1979 och tillämpas första gången ifråga om 1981 års allmänna fastighetstaxering. Reglerna om särskild fastighetstaxering liksom reglerna om besvärsförfarandet beträffande såväl allmän fastighetstaxering som särskild fastighetstaxering kvarstår i taxeringslagen.

Genom de nu föreslagna bestämmelserna i förevarande kapitel avses att till fastighetstaxeringslagen flytta över reglerna om besvärsförfarandet vid allmän fastighetstaxering, i samband varmed motsvarande bestämmelser i taxeringslagen genom ett särskilt lagförslag föreslås upphävd. Reglerna om besvärsförfarandet i fråga om särskild fastighetstaxering kvarstår i taxeringslagen.

Vid överflyttningen av besvärreglerna rörande allmän fastighetstaxering till fastighetstaxeringslagen har taxeringslagens bestämmelser rörande besvär över särskild fastighetstaxering med hänvisningar till reglerna om allmän fastighetstaxering icke jämkats. I taxeringslagen kommer alltså att finnas hänvisningar till stadganden som är upphävd. Som exempel kan nämnas 192 och 193 §§ taxeringslagen, vilka hänvisar till 160, 164 och 165 §§, som nu föreslås upphävd. Det tillämpade förfarings sättet har även haft den verkan att när en i t. ex. 16 § lagen om allmänna förvaltningsdomstolar upptagen såväl allmän som särskild fastighetstaxering gällande hänvisning till taxeringslagen ändras till att avse fastighetstaxeringslagen förvaltningsdomstolslagen kommer att sakna hänvisning till de i taxeringslagen kvarstående bestämmelserna om särskild fastighetstaxering.

Enligt föreslagna övergångsbestämmelser till det lagförslag genom vilket taxeringslagens bestämmelser om besvär angående allmän fastighetstaxering upphävs skall äldre bestämmelser alltjämt tillämpas i fråga om fastighets-

taxering år 1980 och tidigare. För särskild fastighetstaxering 1980 och tidigare kommer därför att finnas tillämpliga bestämmelser. Under år 1981 kan särskild fastighetstaxering ej äga rum varför den bristande samordningen av bestämmelserna rörande besvär över allmän och särskild fastighetstaxering ej då kan medföra olägenhet. Vad gäller tid efter 1982 års ingång är att beakta att det grundläggande stadgandet i 13 § kommunalskattelagen om särskild fastighetstaxering upphävts genom lag (1979:1154) om ändring i kommunalskattelagen. Med hänsyn härtill måste det – trots de i taxeringslagen kvarstående bestämmelserna om särskild fastighetstaxering – anses i hög grad tveksamt huruvida enligt vad som kommer att gälla efter föreliggande lagförslags genomförande särskild fastighetstaxering kan äga rum efter 1982 års ingång. Oavsett hur härmed må förhålla sig är en sådan oklarhet som föreligger efter de aktuella förslagens genomförande icke tillfredsställande. Avsikten lär emellertid vara att genom nytt lagförslag senare år 1981 ge nya regler om särskild fastighetstaxering. Under förutsättning att sådan lagstiftning kommer till stånd kan det nu påtalade förhållandet icke anses utgöra hinder mot att nu genomföra det föreliggande förslaget.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-02-12

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition med förslag till besvärregler vid allmän fastighetstaxering, m. m.

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152),
2. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
3. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande.

Förslaget till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)

Lagrådet har i allt väsentligt godtagit förslaget.

Enligt 18 kap. 31 § första stycket andra meningen får i beslut om s. k. tvångsbesiktning även tid för besiktningen bestämmas, om det finnes påkallat. Lagrådet har ansett att bestämmelsen bör utgå ur förslaget.

Jag anser att det i vissa fall kan vara ett påtryckningsmedel på fastighetsägaren att tid för besiktning kan bestämmas eller har bestämts av länsrätten. I andra fall kan det vara till fördel för fastighetsägaren att tid för besiktning har bestämts. Med hänsyn härtill anser jag att bestämmelsen bör kvarstå.

I anledning av vad lagrådet har påtalat i fråga om 21–24 kap. vill jag nämna att min avsikt är att under år 1981 föreslå regeringen att en proposition om regler för särskild fastighetstaxering avges till riksdagen.

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 15 januari 1981.

Lagen (1981:37) om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Genom en ändring av lagen om allmänna förvaltningsdomstolar (SFS 1981:37), som har utfärdats den 15 januari 1981, har 18 § lagen getts en ny lydelse som träder i kraft först den 1 januari 1982. Den lydelse av 18 § som nu granskats av lagrådet kan väntas träda i kraft vid en tidigare tidpunkt. Det innebär att lagen 1981:37 måste ändras före årsskiftet 1981/82. Eftersom det inte kan uteslutas att ytterligare ändringar behöver göras i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar dessförinnan, anser jag emellertid att frågan om ändring i lagen 1981:37 kan bero till hösten. Jag har på denna punkt samrått med statsrådet Petri.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga de av lagrådet granskade lagförslagen.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	
1 Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)	2
2 Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)	14
3 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	15
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 15 januari 1981	19
1 Inledning	19
2 Föredragandens överväganden	20
2.1 Inledande synpunkter	20
2.2 Beslutsunderlag och kontrollmöjligheter	21
2.2.1 Allmänt	21
2.2.2 Besiktning	21
2.2.2.1 Allmänt	21
2.2.2.2 Förutsättningar för tvångsbesiktning ..	22
2.2.2.3 Beslut och verkställighet	23
2.2.2.4 Sekretess, m. m.	27
2.3 Rättelse och besvär	28
2.3.1 Allmänt	28
2.3.2 Besvär i vanlig ordning	29
2.3.2.1 Besvär över fastighetstaxeringsnämnds beslut	29
2.3.2.2 Besvär över länsrätts och kammarrätts beslut	31
2.3.3 Besvär i särskild ordning	33
2.3.3.1 Allmänt	33
2.3.3.2 Utebliven eller för sent erhållen under rättelse	34
2.3.3.3 Oriktigt taxeringsbeslut, m. m.	34
2.3.3.4 Övrigt om besvär i särskild ordning ..	38
2.3.4 Övriga bestämmelser om besvär, m. m.	38
3 Upprättade lagförslag	39
4 Hemställan	40
5 Beslut	40

Bilaga 1 Sammanfattning av betänkandet Besvärregler vid allmän fastighetstaxering, följdändringar m. m. (Ds B 1980:8) . . .	41
Bilaga 2 Fastighetstaxeringskommitténs författningsförslag	46
Bilaga 3 Sammanställning av remissyttranden över betänkandet Besvärregler vid allmän fastighetstaxering, följdändringar m. m. (Ds B 1980:8)	69
Utdrag av lagrådets protokoll den 3 februari 1981	88
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 12 februari 1981	91